

Hukuk Fakültesi Dergisi
Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume 29 Ekim / October 2025 Sayı / No. 4

**KENDİNE ÖZGÜ BİR MUHAKEME
-İCRA CEZA YARGISI-**

A SUI GENERIS CRIMINAL PROCEDURE IN ENFORCEMENT LAW

Gülnihal Zeynep ŞAHİN*

ÖZET

İcra ve İflâs Kanunu'nun on altıncı babı, cebrî icranın kesintisiz ve etkin bir biçimde işleyişini korumak amacıyla bir yandan hapis veya adli para cezasını gerektiren icra suçlarını, diğer yandan yükümlülük ihlallerine özgü disiplin ve tazyik hapsini düzenler. Hapis/adli para cezası yaptırımına bağlanmış fiiller, ceza hukuku anlamında suç niteliği taşır. Disiplin ve tazyik hapsi ise borcun ifasına yönelik, yükümlülük yerine getirildiğinde infazı derhâl sona erdirilen kamu gücü araçlarıdır. İcra ceza yargılaması kuralları, genel ceza yargılamasından farklılık gösterir: Şikâyet tabi suçlarda süreç doğrudan icra mahkemesinde başlar, duruşmada Cumhuriyet savcısı bulunmaz ve belli şartlarda sanığın yokluğunda yargılama (İİK m. 349/5) yapılabilir. Şikâyet tabi olmayan suçlarda ise Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır. Uzlaştırma kurumu bakımından 2016 yılı ve sonrası farklı yöndeki uygulamalar, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2021 tarihli kararıyla, amaçsal ve usûlî yapıdaki uyumsuzluk ile mükerrer icra takibi riski gerekçeleri üzerinden icra ceza yargısında uzlaştırmanın uygulanamayacağı yönünde sonuca bağlanmıştır. İİK m. 354, şikâyetten feragat veya borcun ödenmesi

* **Arş. Gör.**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı/ESKİŞEHİR, **E-Posta:** gulnihalzeynep.sahin@ogu.edu.tr, **ORCID:** 0000-0002-1987-5048, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1775931.

- **Atıf Şekli/Cite As:** Şahin, Gülnihal Zeynep, “Kendine Özgü Bir Muhakeme -İcra Ceza Yargısı-”, HBV-HFD, 2025, C. 29, S. 4, s. 1795-1830.
- **İntihal/Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

hâlinde dava ve cezanın düşmesini sağlayan kendine özgü bir mekanizma sunar; kanun yoluna başvuru bakımından ise İİK m. 353 ve CMK hükümleri esas alınır.

Anahtar Kelimeler: İcra suçları, İcra ceza yargısı, İcra ceza yargılaması, Disiplin ve tazyik hapsi, İcra iflâs suçları.

ABSTRACT

The sixteenth chapter of the Enforcement and Bankruptcy Code regulates, on the one hand, enforcement offenses punishable by imprisonment or judicial fines, and, on the other hand, disciplinary and coercive imprisonment specific to breaches of obligations, with the aim of safeguarding the uninterrupted and effective functioning of compulsory enforcement. Acts sanctioned with imprisonment or judicial fines constitute crimes in the sense of criminal law. Disciplinary and coercive imprisonment, however, are instruments of public authority directed at the performance of the debt, the execution of which immediately ceases once the obligation is fulfilled. The rules of enforcement criminal procedure differ from those of general criminal procedure: in offenses subject to complaint, the proceedings commence directly before the enforcement court, the public prosecutor does not attend the hearing, and, under certain conditions, trial in the absence of the accused (Article 349/5) may be conducted. For offenses not subject to complaint, the relevant provisions of the Code of Criminal Procedure apply. As regards the institution of reconciliation, divergent practices since 2016 were resolved by the 2021 decision of the Court of Cassation General Criminal Assembly, which concluded that reconciliation is not applicable in enforcement criminal proceedings on the grounds of purposive and procedural incompatibility and the risk of repeated enforcement proceedings. Article 354 of the Enforcement and Bankruptcy Code provides a sui generis mechanism under which the case and the penalty lapse in the event of waiver of complaint or payment of the debt; as for appeals, Article 353 of the Enforcement and Bankruptcy Code and the provisions of the Code of Criminal Procedure are decisive.

Keywords: Enforcement offences, Enforcement criminal adjudication, Enforcement criminal procedure, Disciplinary and coercive imprisonment, Enforcement crimes.

EXTENDED ABSTRACT

This article examines the distinctive criminal adjudication regime embedded in

Chapter Sixteen of the Turkish Enforcement and Bankruptcy Law. The chapter serves the overarching aim of preserving the continuity and effectiveness of compulsory enforcement by combining classic offences sanctioned with imprisonment or judicial fines with compliance-oriented measures of disciplinary and coercive imprisonment that terminate once the debtor performs. The working hypothesis is that enforcement criminal adjudication is criminal in nature yet functionally sui generis, and that its specific institutions, in particular the dismissal mechanism in Article 354 and the possibility of trial in absentia under Article 349, are calibrated to the protected interest of the swift satisfaction of claims rather than to the rehabilitative or retributive aims of ordinary criminal justice.

The analysis first clarifies the taxonomy of acts: conduct punished by imprisonment or fines constitutes an offence under Article 5 of the Turkish Criminal Code, whereas disciplinary and coercive imprisonment are instruments of public power designed to compel performance and do not operate as ordinary punishments. It then situates procedure: for complaint-based enforcement offences, proceedings commence directly before the enforcement criminal court, the public prosecutor does not attend the hearing, and trial in absentia may proceed if the statute's notification and presence safeguards have been met. For non-complaint offences, the Criminal Procedure Code governs investigation and trial, including the role of the prosecutor and the public nature of the action.

Building on this structure, the study tests a second hypothesis concerning restorative justice: despite the 2016 legislative change that removed a general barrier to conciliation for offences that also include repentance provisions, conciliation should not apply in enforcement criminal adjudication. The doctrinal and jurisprudential record shows a period of divergence after 2016, followed by the 2021 decision of the Court of Cassation General Criminal Assembly, which rejected conciliation in this context. The decision is best explained by three converging reasons developed here in a non-enumerative narrative. First, the protected interest differs in kind. In conciliation, redress for the victim functions as a means to reintegrate the offender and to divert the case from trial. In the enforcement system, by contrast, performance of the debt is the very end of the criminal backstop, and the integrity of the enforcement process is the legally protected value. Second, the procedural architecture is not a good fit. Complaint-based enforcement offences lack a conventional investigation phase, the public prosecutor is absent from the hearing, and the relevant provisions of the Criminal Procedure Code and the

Conciliation Regulation presuppose an investigation or a public prosecution framework that is not present in enforcement criminal adjudication. Third, the economy of enforcement would be impaired. When conciliation defers or schedules performance, the resulting agreement becomes an enforceable title and can produce a separate track of execution that runs parallel to the already pending enforcement file which is the source of the offence, thereby creating duplication and delay.

In lieu of conciliation, article 354 furnishes a purpose-built dismissal mechanism that ends both action and sanction upon waiver of the complaint or payment of the debt. This rule is neither a mere analogue of repentance nor a subset of restorative justice; it is an enforcement-specific solution that advances the paramount value of rapid and reliable collection. The findings support two conclusions. The first is that the distinct aims of enforcement criminal adjudication justify its tailored rules, including the direct commencement of proceedings upon complaint, the controlled use of trial in absentia, and the complainant's active procedural role. These features are compatible with fair trial guarantees when statutory safeguards are observed. The second is that careful classification between offences and compliance measures is essential, since mischaracterizing disciplinary or coercive imprisonment as classic punishment would distort both the applicable safeguards and the termination logic upon performance. The contribution of the article is to integrate doctrine, case law, and statutory analysis into a coherent account that preserves the criminal character of the regime while explaining why certain ordinary criminal institutions, especially conciliation, cannot be transplanted without undermining the very efficiencies that Chapter Sixteen is designed to secure.

GİRİŞ

Cebrî icra, borçların devlet gücü kullanılarak yerine getirilmesini ifade eder ve bu süreçte icra organlarının, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesini gözetmesi zorunludur. İcra ve İflâs Kanunu, cebrî icra düzeninin kesintisiz ve etkin biçimde işlemesini güvence altına almak amacıyla bir yandan hapis veya adlî para cezasını gerektiren icra suçlarını, diğer yandan yükümlülük ihlallerine özgülenmiş disiplin ve tazyik hapsi tedbirlerini öngörmüştür.

Hapis ya da adlî para cezasına bağlanan fiiller, Türk Ceza Kanunu m. 5 uyarınca suç niteliği taşır; disiplin ve tazyik hapsinde ise borçlu edimi ifa ederse yaptırımın infazı derhâl sona erdirilir. Bu düzenlemeler, icra ceza yargılamasının genel ceza muhakemesinden ayrılan özgün bir çerçeveye ve

amaçlara sahip olduğunu gösterir. Şikâyete tabi fiillerde, ceza muhakemesi sistemindeki gibi bir soruşturma evresi söz konusu olmadığından, yargılama doğrudan icra mahkemesinde kovuşturma evresi ile başlar. Klasik ceza yargısından farklı olarak icra ceza mahkemesinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz ve müştekinin yargılamaya etkin katılımı son derece zarur d r. İcra ceza yargılamasında, CMK m. 195'teki sınırlamalar uygulanmadığından, İİK m. 349/5'te öngörülen us l  koşullar yerine getirildiğinde sanığın yokluğunda yargılama yapılabilir. Şikâyete tabi olmayan icra suçlarında ise soruşturma ve kovuşturma bakımından Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır.

Uzlaştırmanın Şikâyete tabi icra suçlarında uygulanabilirliği, sistematik düzlemde en çok tartışılan alanlardan birini oluşturmuştur. 2016 yılında Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan değişiklik, öğretide ve uygulamada farklı yaklaşımların doğmasına yol açmış; bu ayrışma, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2021 tarihli kararıyla giderilmiştir. Genel Kurul, icra ceza yargılamasının amacı ve kendine özgü sistemsel özelliklerinin sağladığı özel düşme sisteminin varoluşuyla böyle bir ihtiyaç bulunmadığını ve ayrıca uzlaştırma kurumunun uygulanması halinde karşısında mükerrer bir takibin doğması riskini birlikte değerlendirerek, Şikâyete tabi icra suçlarında uzlaştırmanın uygulanamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, İcra ve İflâs Kanunu m. 354'te yer alan ve Şikâyetten feragat veya borcun ödenmesi hâlinde dava ile cezanın düşmesini sağlayan mekanizmanın, uzlaştırma ya da etkin pişmanlığın ikâmesi değil, cebrî icranın sürat ve etkinlik hedeflerine uyulanmış özgün bir düşme kurumu olduğunu da ortaya koymuştur.

Disiplin ve tazyik hapsi bakımından icra ceza yargısının kendine özgü karakteri daha da belirgindir. Bu yaptırımlar, cezaî mahk miyetten ziyade edimi yerine getirmeye zorlama işleviyle  ne çıkar; infazın üst süre sınırına bağlanması ve yükümlülüğün yerine getirilmesi hâlinde derhâl sonlandırılması, bu husustaki hükümlerin kurulma tekniğine de yansıyan bir farklı bir uygulama gerektirir.

Bu  alışma, icra ceza yargısının genel ceza muhakemesinden ayrıldığı başlıca noktaları kavramsal bir çerçevede ortaya koymayı, Şikâyete tabi olan ve Şikâyete tabi olmayan icra suç ve eylemlerinin yargılamasında geçerli olan usûl kurallarını ayırt edici yönleriyle açıklamayı ve özellikle uzlaştırmanın bu suçlar söz konusu olduğunda neden uygulanamayacağını ve İİK m. 354'te düzenlenen dava ve cezaya yönelik kendine özgü düşme mekanizmasının işlevsel konumunu güncel içtihatlar doğrultusunda değerlendirmeyi

amaçlamaktadır. Ayrıca disiplin ve tazyik hapsinin tartışmalı hukukî niteliği ile bu yaptırımlara özgü hükümlerin nasıl kurulacağına dair esaslar, cebrî icra sisteminin kendine özgü yapısından kaynaklanan hedefleriyle ilişkilendirilerek incelenmekte; böylece icra ceza yargısının özgün yapısı, hem normatif dayanakları hem de pratik sonuçları bakımından bütüncül biçimde açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır.

I. İCRA SUÇLARI

Cebrî icra hukuku, vadesi gelmesine rağmen borcunu ödemeyen bir borçlunun devlet gücü aracılığıyla borcunu ifa etmesini ve alacaklının alacağına kavuşmasını sağlamayı amaçlar¹. Hukukumuzda icra ve iflâs alanında cebrî icraya yönelik bazı hukukî değerlerin korunması düşüncesiyle bugüne kadar getirilen düzenlemeler ile, cebrî icra sisteminin etkin ve süratli yürütülmesi, borçlunun kötü niyetli birtakım davranışlarla icra işlemlerini suistimal etmesinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir². Kanun koyucu da İcra ve İflâs Kanunu'nda, suç oluşturan fiillere karşı son çare (ultima ratio) olarak çeşitli yaptırımlara başvurmıştır. Bu kapsamda Kanun'un on altıncı babı, diğer kanunlarda yer alan genel suç tiplerinden farklılık arz eden özel suç tiplerine, yaptırım türlerine ve yargılama usûlüne yer vermektedir³.

İcra ve İflâs Kanunu'nun “*cezaî hükümler*” başlıklı on altıncı babında, icra suçları için, hapis cezası ve adli para cezası; diğer eylemler için ise tazyik hapsi ve disiplin hapsi yaptırımı öngörülmüştür. Hapis cezası ve adli para cezası verilmesini gerektiren suçlardan bazıları şikâyete tabi iken (İİK m. 331, 332, 345/a), bazıları şikâyete tabi değildir (İİK m. 333, 335, 345/b). Disiplin hapsini (İİK m. 339) ve tazyik hapsini (İİK m. 76, 338/2, 340, 343, 344) gerektiren eylemlerin de takibi şikâyete bağlıdır.

A. Amaç

İcra suçlarında korunan hukukî değer, yalnızca alacaklının bireysel çıkarlarından ibaret değildir. Bu suç tipleri esasen cebrî icra sisteminin

¹ Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 6; Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 39; Kuru/Aydın, s. 31; Umar, s. 39-40. Bu süreçte cebrî icra organlarının alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesini de gözetmesi gereklidir. Gerçekleşen haksızlık dolayısıyla, hukuk düzeninin kişiler arasında oluşturduğu denge bozulur. Yaptırımların öngörülmesindeki asıl amaç, bozulan dengenin yeniden tesis edilmesidir. Özgenç, s. 791; Özekes, s. 37; Muşul, s. 9.

² Yılmaz, s. 497; Aşık, s. 1; Uyar, s. 2; Yılmaz, Şerh, s. 1339; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 615.

³ Halman Çetin, s. 26.

güvenilirliğini ve kesintisiz işleyişini teminat altına alır; zira icra sürecinin borçlu, alacaklı yahut üçüncü kişiler tarafından kötü niyetli davranışlarla sekteye uğratılması hâlinde yalnızca bireyler değil, bütün bir ekonomik düzen zarar görür⁴. Dolayısıyla icra suçları, bir yandan alacaklının hakkına ulaşmasını, diğer yandan devletin cebrî icra otoritesini ve nihayetinde kamu düzenini güvence altına alan çok boyutlu bir nitelik barındırır⁵. Bununla birlikte, İcra ve İflâs Kanunu’nun on altıncı babındaki suçların düzenlenmesinde, cezalandırmanın genel amaçlarından biri olan suçlulukla mücadele, önleme ve failin topluma kazandırılması düşüncesinden ziyade; “borçluyu borcun ifasına zorlamak” amacı ön plandadır⁶. Bu yönüyle icra suçları, klasik ceza hukuku suç tiplerinden farklı bir işlevsel nitelik taşımakta ve korudukları hukukî değer bakımından onlardan ayrılmaktadır⁷.

B. Niteliği ve Düzenlenme Şekli

İcra ve İflâs Kanunu’nun on altıncı babında yer alan düzenlemelerden, madde 331 ile 345/b arasında maddî ceza hukukuna ilişkin hükümlerin, 346 ile 354’ncü maddeleri arasında ise icra ceza yargılaması usûlüne ilişkin hükümlerin düzenlendiği görülmektedir. Ayrıca İcra ve İflâs Kanunu’nun 310’ncü maddesinde taksiratlı iflâs, 311’nci maddesinde ise hileli iflâs suçları düzenlenmiştir⁸.

⁴ Umar, s. 37; Muşul, s. 9; Baştürk, s. 638; Halman Çetin, s. 28; Uyar, s. 2; Özkes, s. 39.

⁵ Yılmaz, s. 499; Aşık, s.1; Muşul, s. 9; Uyar, s. 3; . Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 751.

⁶ Centel/Zafer, s. 6; Ermenek, s. 303; Muşul, s. 9; Baştürk, s. 638; Özgenç, s. 170; Ünver/Hakeri, s. 51; Koca/Üzülmez, s. 577; Yenisey/Nuhoğlu, s. 95; Kuru/Aydın, s. 33; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 42; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, s. 615.

⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, s. 615; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 754; Kuru/Aydın, s. 33; Baştürk, s. 638; YCGK, T. 10.06.2021, E. 2018/430, K. 2021/268 (www.legalbank.net).

⁸ İcra ve İflâs Kanunu, hileli ve taksiratlı iflâsın sadece unsurlarını belirlemiştir. Suçların yaptırımları ise TCK’ya bırakılmıştır. Bu suçlar için İİK m. 346-354’teki icra mahkemesine özgü usul hükümleri uygulanmaz. Bu doğrultuda, hileli/taksiratlı iflâs suçlarına icra mahkemesi değil, genel ceza mahkemeleri bakar (TCK m. 161-162); Ermenek, s. 291. İcra ve İflâs Kanunu Bilim Komisyonunca hazırlanan Cebri İcra Kanunu Taslağı, Adalet Bakanlığı tarafından kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. “Hileli iflâs halleri” başlıklı İİK m. 311 hükmü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda “Taksirli iflâs” başlıklı m. 162 kapsamında yeniden ele alındığından; “Taksirli iflâs halleri” başlıklı İİK m. 310 ise içerik itibarıyla TCK m. 161’de düzenlenen “Hileli iflâs” hükmüne karşılık geldiğinden Taslağa alınmamıştır. Taslak metni için bkz. (<https://mgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cebr-icra-kanunu-taslagi24072025041230> Erişim Tarihi: 29.08.2025)

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 45'inci maddesinde, suçun karşılığı olarak öngörülen yaptırımların hapis cezası ve adlî para cezası olduğu ifade edilmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nun on altıncı babında öngörülen ve yaptırımı hapis cezası veya adlî para cezası olarak düzenlenen eylemler de suç teşkil ettiğinden Türk Ceza Kanunu'nun 5'inci maddesi doğrultusunda Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümleri bu suçlar bakımından da uygulama alanı bulur⁹. Buna karşılık, disiplin hapsi ya da tazyik hapsi yaptırımı öngörülen eylemlerin hukukî niteliği bakımından ise doktrinde fikir birliği bulunmamaktadır¹⁰. Bu bapta öngörülen suçlar, maddî unsurlar bağlamında Türk Ceza Kanunu hükümlerine tabi olsalar da (TCK md. 5); usûl yönünden bu suçların tamamı bakımından görevli olan icra ceza mahkemesince yapılacak yargılama esnasında, İcra ve İflas Kanunu'nun 346 ila 354'üncü maddeleri arasında yer alan yargılama usûlü hükümleri uygulanır¹¹.

⁹ Ermenek, s. 287; Koca/Üzülmez, s. 45; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 754; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 616.

¹⁰ Doktrinde iki yaklaşım mevcuttur: Bir görüş, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 2 ve m. 16 ile 5252 sayılı Kanun m. 7'deki uyarılama nedeniyle, 5358 sayılı Kanun öncesinde hafif hapis/para yaptırımı öngören İİK suçlarının kabahate dönüştüğünü; ancak bu genel uyarılama hükmünün yetersiz kalması nedeniyle kanun koyucunun, 5358 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan eylemler ve yaptırımları yeniden düzenlediğini ifade eder. Bu çerçevede İİK m. 337, 338/2, 339, 340, 343 ve 344'te yer alan ve disiplin hapsi veya tazyik hapsi şeklinde yaptırıma bağlanan eylemler kabahat niteliğindedir. İİK m. 331, 332, 333, 333/a, 334, 335, 336, 337/a, 338/1, 342, 345/a ve 345/b düzenlemelerindeki eylemler ise suç olduklarından dolayı hapis cezası veya adlî para cezası yaptırımı öngörülmüştür; Ermenek, s. 302. Bu yönde; Muşul, s. 57; Muşul, Cilt II, s. 1843; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 755. Yargıtay da kabahat nitelendirmesini benimsemektedir; YCGK, T. 16.02.2021, E. 2020/158, K. 2021/32; YCGK, T. 25.04.2006, E. 2006/16-123, K. 2006/127; Y. 16. HD, T. 08.03.2010, E. 2010/1588, K. 2010/1779 (www.legalbank.net). Karşı yöndeki görüş ise, tazyik ve disiplin hapsinin idarî yaptırım niteliği taşımadığı, bu nedenle Kabahatler Kanunu'nun 2'nci maddesi anlamında bir "kabahat"tan söz edilemeyeceği kanaatindedir. Bu doğrultuda, söz konusu fiiller TCK anlamında ne suçtur ne de kabahattir. İİK'da düzenlenmiş, kendine özgü (sui generis) yaptırım türleridir; Baştürk, s. 635.

¹¹ Özgenç, s. 108; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 754-755; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 761. 2004 sayılı Kanunun "Artırmadan çekilme" başlıklı 345/b maddesinde ve 5237 sayılı Kanunun "İhaleye fesat karıştırma" başlıklı 235 inci maddesinde aynı fiiller suç olarak hükme bağlanmıştır. İcra ve İflâs Kanunu Bilim Komisyonunca hazırlanan Cebrî İcra Kanunu Taslağı için yapılan çalışmalar sırasında, anılan maddelerde yer alan suçun unsurlarının aynı nitelikte olduğu ve mükerrerliğe sebebiyet verdiği değerlendirildiğinden, 2004 sayılı Kanunun 345/b maddesine Taslakta yer verilmemiştir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. (<https://mgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cebr-icra-kanunu-taslagi24072025041230> Erişim Tarihi: 29.08.2025)

II. İCRA CEZA YARGILAMASI

A. Görev ve Yetki

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca ceza mahkemeleri, asliye ceza ve ağır ceza mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan diğer ceza mahkemelerinden oluşmaktadır. Bu hüküm doğrultusunda “*özel kanunlarla kurulmuş ceza mahkemesi*” niteliğinde olan icra ceza mahkemesi, İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen icra suçları ve eylemlerle ilgili davalara bakmakla görevlidir (İİK m. 346).

İcra mahkemesi, İcra ve İflâs Kanunu'nda öngörülen disiplin hapsi ve tazyik hapsi gerektiren fiiller ve yaptırımı hapis cezası ve adli para cezası olan suçlarla ilgili davalarda ceza mahkemesi sıfatıyla yargılama yapar.¹² Bu itibarla, İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen suçların yargılama sürecinin genel mahkemelerde görülmesi mümkün değildir.¹³ İcra ceza mahkemesi, kamu düzenine ilişkin olan görev hususunu genel ceza yargılamasına benzer şekilde davanın her aşamasında re'sen gözetir. Mahkeme, yapmış olduğu inceleme neticesinde görevli olmadığı kanaatine varırsa görevsizlik kararıyla dosyayı görevli mahkemeye gönderir. Ayrıca, icra ceza mahkemesinin görev alanına giren ceza davaları ile diğer mahkemelerde görülen ceza davaları birleştirilemez (İİK m. 346/2)¹⁴.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 348'inci maddesi, Kanun'un on altıncı babında yer alan suçlar bakımından yetkili mahkemeyi, icra takibinin yapıldığı yer icra mahkemesi olarak belirleyen özel bir yetki kuralı öngörmüştür.¹⁵ Buna karşılık,

¹² Altınöz, s. 143; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 617. Bir görüş uyarınca, icra hukuk mahkemesi–icra ceza mahkemesi ayrımının Anayasa'ya aykırı olması nedeniyle, yargılama konusu ister hukukî ister cezaî ister karma nitelikte olsun, yargılama icra mahkemesi tarafından tek bir mahkeme sıfatıyla yürütülüp karara bağlanmalıdır. Bu görüş hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. Bulut, s. 103-104.

¹³ Ermenek, s. 298.

¹⁴ Birleştirme yasağı icra suçlarının yargılama usûlünün farklılığından kaynaklanır; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 757; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 617.

¹⁵ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 617; Kuru/Aydın, s. 95; Boran Güneysu, s. 210-211; Akil/Peksöz, s. 46; İlâmsız icra takibinde yetki, İcra ve İflâs Kanunu'nun 50'nci maddesi uyarınca belirlenir. Para veya teminat alacaklarına ilişkin takiplerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 5'inci ile 19'uncu maddeleri arasında düzenlenen yetki kurallarının kıyasen uygulanacağını öngören bu hüküm uyarınca Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda öngörülen yetki kurallarına ek olarak, sözleşmenin yapıldığı yerdeki icra dairesinde de ilâmsız icra takibi yapılabilir. İlamlı icra takibinde yetki hususunda İİK m. 50'deki yetki kuralları uy-

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun “Yetki” başlıklı dördüncü bölümünde ceza davalarında genel kural, suçun işlendiği yer mahkemesinin yetkili olmasıdır¹⁶. Ne var ki, İcra ve İflâs Kanunu’nda yer alan bu özel düzenleme, söz konusu genel kurala göre *lex specialis* ilkesi uyarınca öncelikle uygulanacağından sanığın bulunduğu yer, ikametgâhı veya yargı çevresi gözetilmeksizin, icra suçlarına bakmakla yetkili mahkeme, takibin yürütüldüğü yer icra mahkeme olarak belirlenir¹⁷.

B. Yargılama Usûlü

İcra ceza mahkemesinde, İcra ve İflâs Kanunu’nun on altıncı babı ile öngörülen kendine özgü (özel) bir muhakeme usûlü uygulanmaktadır. Doktrinde, icra ceza yargılama usûlü, mülga 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu’nun 344’üncü maddesinde yer verilen şahsî dava sistemine benzetilmektedir¹⁸.

Şahsî dava, aynı kamu davası gibi bir ceza davası niteliğinde olmakla birlikte, iddia ve kovuşturma faaliyetinin bizzat kişiler tarafından yürütülmesi neticesinde istisnâî bir dava yolu olarak hukukumuzda yer almaktaydı¹⁹. Doktrinde, şahsî dava sisteminin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle kaldırılması neticesinde İcra ve İflâs Kanunu suçları

gulanmaz. Alacaklı, ilâma ya da ilâm niteliğindeki belgeye dayanarak ilâmlı icra takibi yapmak için Türkiye’deki herhangi bir icra dairesine başvurabilir (İİK m. 34). Alacaklı, ilâmlı icra takibine başladıktan sonra yerleşim yerini değiştirirse, ilâmlı icra takibinin yeni yerleşim yerindeki icra dairesine havalesini de isteyebilir (İİK m. 34). Görüldüğü üzere, takibin açılması için yetkili olan veya sonradan yetkili hâle gelen icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesi, icra suçlarına ilişkin davalara bakmaya yetkili kılınmıştır ve böylelikle icra takibinin yapıldığı yer ile ceza yargılamasını yürüten icra mahkemesinin yetkisi birleştirilmiştir.

¹⁶ Şahin/Göktürk, s. 262; Ceza mahkemelerinin yer bakımından genel yetkisi yanında; bazı suçlarla ilgili olarak, mağdurun bulunduğu yere göre de ceza mahkemeleri yetkili olabilmektedir. Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 195; Ünver/Hakeri, s. 182; Yenisey/Nuhoğlu, s. 281.

¹⁷ Ermenek, s. 288; Özgenç, s. 111; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756.

¹⁸ Postacıoğlu/Altay, s. 900; Ermenek, s. 281; Ünver/Hakeri, s. 79.

¹⁹ Şahsî dava kurumunun tarihsel temeli Roma hukukuna dayanır. Roma’da ceza alanı kamu ve özel olarak ikiye ayrılmıştı. *Delicta privata* denilen özel suçlarda resmî bir savcılık kurumunu bulunmadığından, kovuşturma evresi genellikle mağdurun veya herhangi bir yurttaşın “*accusatio*” (suçlama) yoluyla başlatıp yürüttüğü bir süreçti. Buna karşılık, kamu yararını ve kamu barışını doğrudan zedeleyen dar bir suç grubu (örneğin vatana ihanet, *paterfamilias*’ın öldürülmesi, düşmanla iş birliği, devlet adamlarına suikast, yangın çıkarma) devlet eliyle ve ilgili magistraların gözetiminde (örneğin *quaestiones* önünde) kovuşturulurdu. Davayı açma ve süreci takip etme inisiyatifinin zarar gören kişide toplandığı bu Roma modeli, modern hukukta “şahsî dava” anlayışının tarihsel dayanağını oluşturmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Özdemir, s. 1180-1187; Gürten, s. 57-63.

yargılamasının da kamu davasına dönüştüğü ileri sürülmektedir²⁰. İcra ceza mahkemesindeki yargılama sistemi, ceza davasının açılması ve yürütülmesinde şikâyetçinin etkinliği bakımından şahsî dava uygulamasına benzese de söz konusu yargılama türü şahsî dava kapsamında değerlendirilemez²¹. Zira, mülga 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu’nun yürürlükte olduğu dönemde dahi kamu davası asıl, şahsî dava ise istisnâî bir yol olarak kanunda tahdidi şekilde düzenlenmişti²². Şahsî davaya konu olan suçların da kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün olmadığı ve mülga 1412 sayılı Kanun’un 344’üncü maddesinde şahsî dava uygulamasına izin verilen suçlar arasında İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenen suçlar sayılmadığı göz önüne alındığında, icra suçları bakımından şahsî dava uygulamasından söz etmek mümkün değildir²³.

İcra ve İflâs Kanunu’nun “cezai hükümler” başlıklı on altıncı babında, görev ve birleştirme yasağı (m. 346), şikâyet süresi (m. 347), yetki (m. 348), yargılama usûlü (m. 349), duruşma (m. 350), tahkikat (m. 351), karar (m. 352), itiraz (m. 353), davanın ve cezanın düşmesi ile ceza verilemeyecek haller (m. 354) bakımından icra ceza yargısına yönelik temel muhakeme kuralları öngörülmüştür.

İcra ve İflâs Kanunu’nun 349’uncu maddesi uyarınca şikâyet, dilekçe ile veya sözlü beyan yoluyla icra mahkemesine yapılabilir; mahkeme beyanı aldıktan sonra derhâl duruşma günü tayin eder, şikâyetçinin imzasını alır, sanığa celpname gönderir ve tanık gösterilmişse tanığı da celp eder. Taraflar tayin olunan gün ve saatte mahkeme huzurunda hazır bulunmak veya vekil göndermekle yükümlüdür; gerektiğinde mahkeme bizzat hazır bulunmayı emredebilir (İİK m.349/2,3). Sanık başka yerde bulunuyorsa istinabe yoluyla sorgulanır; gelmez, müdafî de göndermez ve bizzat bulunması gerektiği anlaşılırsa zorla getirme uygulanır; bu suretle de getirilemezse yargılama yokluğunda yürütülür (İİK m.349/4,5). Buna karşılık şikâyetçi, belirlenen zamanda gelmez ve vekil de göndermezse şikâyet hakkı düşer (İİK m.349/6). Gelmeyen tanıklar hakkında yapılacak işlemler ile borçlunun yokluğunda

²⁰ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, şahsî davayı kaldırarak ceza iddiası yetkisini, bazı istisnalar dışında Cumhuriyet savcısına vermiştir. Bu doğrultuda ceza davası, pozitif hukukta yalnızca kamu davasıdır; savcı, görevini kamu davasının mecburiliği ilkesi uyarınca dava açarak yerine getirir. Kamu davası hakkında ayrıca bkz. Ertem, s. 19.

²¹ Baştürk, s. 638; Yenisey/Nuhoğlu, s. 190.

²² Yurtcan, s. 4; Ünver/Hakeri, s. 79; Şahin/Göktürk, s. 19.

²³ Yurtcan, s. 26; Ömeroğlu, s. 25.

verilen karara karşı eski hâle getirme talepleri bakımından, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki hükümler (CMK m.40- 42) uygulanır (İİK m.349/7).

Görüldüğü üzere katılan statüsündeki kişinin icra ceza yargılamasındaki konumu son derece aktiftir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda öngörülen genel ceza yargılamasında ise kamu davasını açma ve yürütme görevi Cumhuriyet savcısına aittir; ceza iddiası yetkisi savcının tekelindedir²⁴. Bununla birlikte, ancak kamu davası açıldıktan sonra kişiler katılan (müdahil) sıfatıyla iddia makamının yanında yer alabilir ve savcıdan bağımsız belirli usûlî hak ve yetkileri kullanabilir²⁵.

Katılma, yalnızca kovuşturma evresinde mümkündür; katılan işlemleri bu evreyle sınırlı olup esasen görüş bildirme ve talepte bulunma şeklinde ortaya çıkar. Katılan bu işlemleri, bizzat veya vekili aracılığıyla yapabilir²⁶. Duruşmada her bir delil ortaya konduktan sonra katılanın görüşü alınır ve delillerin tartışılmasından sonra katılanın tüm delillere ilişkin görüşü sorulur (CMK m. 215, m. 216). Katılan, hâkimin reddini isteyebilir (CMK m. 24/2), bilirkişi görevlendirilmesini talep edebilir (CMK m. 63/1) ve hâkim veya mahkeme kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilir (CMK m. 260/1).

İcra ceza muhakemesinin kendine özgü kurallarının düzenleme altına alındığı 349'uncu maddesinin birinci fıkrası, Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle somut norm denetimi yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne götürülmüştür. Söz konusu özel yargılama kurallarının Anayasa'ya aykırılığı itirazının merkezinde, eşitlik ilkesine²⁷ aykırılık iddiası yer almaktaydı. İtirazda, bu yargılama kurallarının genel ceza yargılamasına nazaran farklı (ve iddiaya göre sanık aleyhine) bir yol oluşturduğu; bu nedenle aynı durumda olan kişiler arasında farklı muamele yapıldığı ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi ise İcra ve İflâs Kanunu'nda belirtilen suçları işleyenler ile başka yasalarda belirtilen suçları işleyenlerin eylemlerinin farklılığı nedeniyle aynı durumda sayılmadığını ve icra suçlarının niteliği ve icra sisteminin işleyişinin gerektirdiği çabukluk ve etkinlik ölçütleri bakımından kanun koyucunun farklı bir usûl öngörebileceğini kabul etmiştir.

²⁴ Şahin/Göktürk, s. 124; Ermenek, s. 281; Ünver/Hakeri, s. 221; Yenisey/Nuhoğlu, s. 171; Centel/Zafer, s. 133.

²⁵ Şahin, s. 89-90, Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 266; Ünver/Hakeri, s. 325; Yenisey/Nuhoğlu, s. 185; Centel/Zafer, s. 166.

²⁶ Ünver/Hakeri, s. 325; Yenisey/Nuhoğlu, s. 185; Centel/Zafer, s. 166.

²⁷ Bu ilkenin icra hukukundaki görünümü için ayrıca bkz. Özkes, s. 190-203.

Sonuç olarak, eşitlik ilkesine aykırılık saptanmadığı; şikâyetin dilekçe veya sözlü beyanla yapılması, duruşma gününün derhâl tayini, şikâyetçinin imzasının alınması ile sanık ve tanıkların celbine ilişkin düzenlemelerin yasama organının takdir yetkisi içinde bulunduğu kabul edilerek, kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiş ve iptal istemi reddedilmiştir²⁸.

İcra suçlarının muhakemesinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 346'ncı ile 354'üncü maddeleri arasında yer alan hükümler uygulanırken atıf yapılan hâllerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin devreye gireceği kuşkusuzdur²⁹. Öte yandan, İcra ve İflâs Kanunu'nda özel bir yargılama usûlü öngörülmüş olması, burada yürütülen işlemlerin ceza muhakemesi niteliğini ortadan kaldırmaz; bu sebeple, aksi yönde sınırlayıcı bir hüküm bulunmadıkça ve özel kanunun amacı ile ilkeleriyle bağdaştığı ölçüde, ceza muhakemesi kural ve ilkeleri icra suçlarına ilişkin yargılamalarda da uygulanmalıdır³⁰.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 346'ncı ile 354'üncü maddeleri arasındaki özel usûl hükümleri, şikâyete tabi suçların yargılamasına yöneliktir. Şikâyete tabi olmayan suçlara ilişkin yargılama usûlü hakkında açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargılama usûlünü konu alan 349'uncu madde şikâyetin dilekçe ile veya sözlü beyanla yapılabileceğini öngörmekle birlikte, şikâyete tabi olmayan suçlarda izlenecek usûle dair bir çerçeve çizmemiştir. Bu nedenle çalışmada icra suçlarının yargılama süreci, şikâyete tabi olmayan ve şikâyete tabi olan icra suçları başlıkları altında ayrı ayrı ele alınacaktır.

2. Şikâyete Tabi Olmayan İcra Suçlarında Yargılama Usûlü

İcra ve İflâs Kanunu'nda şikâyete tabi olmayan; “iflas ve konkordato işlerinde kişisel menfaat temin etme” (İİK m. 333), “kiracının cezalandırılacağı hâller” (İİK m. 335), “icra dairesince teslim edilen taşınmaz veya gemiye yeniden girme” (İİK m. 342) ve “artırmadan çekilme” (İİK m. 345/b) suçları bakımından yargılama usûlüne ilişkin özel bir düzenleme mevcut değildir.

Kanundaki usûl hükümleri şikâyete tabi icra suçlarına yönelmiş, şikâyete tabi olmayan icra suçları için ayrı bir muhakeme usûlü öngörülmemiştir.

²⁸ AYM, T. 28/2/2008, E. 2006/71, K. 2008/69 sayılı kararı için bkz. (RG. 16/4/2008, 26849).

²⁹ Ermenek, s. 288; Koca/Üzülmez, s. 45; Yılmaz, Şerh, s. 1341; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 754.

³⁰ YCGK, T. 16.02.2021, E. 2020/158, K. 2021/32 (www.legalbank.net). Ayrıca bkz. Ersoy, s. 75; Ermenek, s. 288; Centel/Zafer, s. 55; Koca/Üzülmez, s. 45; Yenisey/Nuhoğlu, s. 92.

Bu nedenle, bu suçların yargılmasında CMK'nın ilgili hükümleri uygulanır³¹.

a. Şikâyeteye Tabi Olmayan İcra Suçlarında Soruşturma Evresi

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen ve şikâyeteye tabi olmayan, hapis cezası veya hapis ve adlî para cezası yaptırımını içeren icra suçlarında soruşturma, müştekinin ya da ilgilinin başvurusu veya ihbar üzerine başlatılır³². Başvuru ya da ihbarın savcılığa veya kolluğa ulaşması sonrasında soruşturma yürütülür³³. Soruşturma sonucunda icra suçunun işlendiğine dair yeterli şüphe doğuran delillere erişilirse (CMK m. 170/2), savcı tarafından iddianame düzenlenerek icra ceza mahkemesinde dava açılır. Yeterli şüphe oluşmaması durumunda ise savcılık makamınca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilerek soruşturma sonlandırılır (CMK m. 172)³⁴. İddianame düzenlenmeksizin şikâyet dilekçesi ile icra ceza mahkemesinde ceza davası açılmışsa, mahkemece CMK 223'üncü madde uyarınca durma kararı verilmeli ve eksikliğin giderilmesi için dosya Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmelidir³⁵.

Şikâyeteye tabi olmayan icra suçlarına dair yargılamada Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanacağı için müştekinin yargılamadaki etkinliği şikâyeteye tabi icra suçlarına kıyasla son derece sınırlıdır³⁶. Bu suçlar

³¹ Ersoy, s. 76; Ermenek, s. 298.

³² Şahin/Göktürk, s. 117; Ermenek, s. 297; Ersoy, s.76; Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 598; Ünver/Hakeri, s. 515; Yenisey/Nuhoğlu, s. 621; Centel/Zafer, s.103; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756.

³³ Şahin/Göktürk, s. 117; Ermenek, s. 298; Ersoy, s. 76; Yenisey/Nuhoğlu, s. 628.

³⁴ Centel/Zafer, s. 567; Ünver/Hakeri, s. 330; Yenisey/Nuhoğlu, s. 727. Etkin bir soruşturmanın sonunda kamu davasını açmaya yetecek ölçüde delil elde edilemezse, Cumhuriyet savcısı iddianame düzenlemez; “kovuşturmaya yer olmadığına” karar verir. Kovuşturma olanağını ortadan kaldıran hâller mevcutsa da sonuç aynıdır: örneğin şüphelinin ölümü, genel af, dava zamanaşımı, şikâyet süresinin geçmesi ile ön ödemenin yerine getirilmesi veya uzlaşmanın sağlanması gibi nedenlerle cezalandırma olanağı kalmadığında savcı yine kovuşturmaya yer olmadığına karar verir; Şahin/Göktürk, s. 139.

³⁵ Centel/Zafer, s. 862. Soruşturmanın veya kovuşturmanın yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın henüz gerçekleşmediği anlaşılırsa, şartın gerçekleşmesini beklemek üzere, durma kararı verilmelidir; Şahin/Göktürk, s. 551; Ünver/Hakeri, s. 142.

³⁶ İhbar veya şikâyet usulü ile yahut kendiliğinden suç ihbarını alan savcı, kolluk marifetiyle derhâl kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek için işin gerçeğini araştırır. Savcının şüpheli lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına alması gerekir. Bu kapsamda maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi olmak üzere, soruşturma evresinin birbiriyle orantılı iki amacı bulunur; Ünver/Hakeri, s. 497; Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 599; Yenisey/Nuhoğlu, s. 657.

bakımından mağdur ve suçtan zarar gören, soruşturmada araştırma işlemlerini bizzat yapamaz; kovuşturmada tek başına iddia makamını işgal edemez³⁷. Buna karşılık, her iki evrede belirli işlemlerde hazır bulunur, delil gösterir, delillerin toplanmasını ve ortaya konulmasını talep eder; böylece iddia faaliyetine katkıda bulunur³⁸. Hakları, soruşturma ve kovuşturma için ayrı ayrı düzenlense de içerik bakımından büyük ölçüde paralellik gösterir³⁹. Delillerin toplanmasını isteme hakkı her iki evrede de geçerlidir; kovuşturmada tanıkların davetini talep etme biçiminde görünse de, özünde aynı yetkiyi ifade eder⁴⁰. Belge örneği isteme ve dosyayı inceleme hakları da soruşturmada ve kovuşturmada aynı şekilde kullanılabilir⁴¹. Avukat görevlendirilmesini isteme hakkı her iki evrede tanınır; vekili bulunmayan mağdur, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, ısrarlı takip ile kadına karşı işlenen kasten yaralama, işkence veya eziyet suçlarında ve alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlarda barodan avukat talep edebilir; mağdur on sekiz yaşını doldurmamışsa, sağır veya dilsizse ya da meramını ifade edemeyecek derecede malul ise ve vekili yoksa, istem aranmaksızın vekil görevlendirilir (CMK m. 234). Mağdur veya suçtan zarar gören, soruşturma evresine özgü bir hakkın kullanımı olarak Cumhuriyet savcısının kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz edebilir (CMK m. 173).

b. Şikâyeteye Tabi Olmayan İcra Suçlarında Kovuşturma Evresi

İddianamenin icra ceza mahkemesince kabulü ile birlikte kamu davası açılmış sayılır ve kovuşturma evresi başlar (CMK m. 175). Yargılama icra mahkemesinde yürütüldüğünden, bu davalar diğer mahkemelerde görülen ceza davalarıyla birleştirilemez (İİK m. 346/2). Dava iddianame ile açıldığı için re'sen araştırma ilkesi uygulanır ancak, bu davalarda Cumhuriyet savcısı duruşmada hazır bulundurulmaz (İİK md. 350/2). Taraflar ve mahkeme Cumhuriyet savcısının iddianamede dayandığı delillerle bağlı değildir⁴². Şikâyeteye tabi suçlardan farklı olarak, burada müştekinin duruşmaya gelmemesi kamu davasının varlığını etkilemez; şikâyet hakkının düşmesi söz

³⁷ Ermenek, s. 281; Yenisey/Nuhoğlu, s. 657; Centel/Zafer, s. 126.

³⁸ Ünver/Hakeri, s. 706; Yenisey/Nuhoğlu, s. 185.

³⁹ Ünver/Hakeri, s. 706; Yenisey/Nuhoğlu, s. 184-185; Şahin/Göktürk, s. 150.

⁴⁰ Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 268; Ünver/Hakeri, s. 706.

⁴¹ Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 263; Ünver/Hakeri, s. 706; Şahin/Göktürk, s. 150.

⁴² Ermenek, s. 298; Ünver/Hakeri, s. 714.

konusu olmaksızın yargılamaya devam edilir⁴³. Mağdur veya suçtan zarar gören kovuşturma evresine özgü olarak; duruşmadan haberdar edilme, kamu davasına katılma ve katılmış olmak koşuluyla kararlara karşı kanun yoluna başvurma haklarını kullanabilir⁴⁴.

c. Şikâyeteye Tabi Olmayan İcra Suçlarında Uzlaştırma

Onarıcı adaletin bir çeşidi olan, kamu davasının mecburîliği⁴⁵ ve tasarruf edilmezlik ilkelerine istisna oluşturan uzlaştırma kurumu CMK m. 253, 254 ve 255'te düzenlenmiştir. Kural olarak soruşturma, istisnaî hâllerde ise kovuşturma evresinde uygulanabilen bu kurum, mağdurun korunmasına hizmet ettiği gibi uyuşmazlığın erken aşamada sona erdirilmesiyle yargı yükünü de azaltır⁴⁶. Bununla birlikte, CMK m. 253/2, özel kanunlarda yer alan ve şikâyeteye tabi olmayan suçlarda uzlaştırmaya gidilebilmesi için açık kanun hükmü aranacağını öngörmüştür. İİK, şikâyeteye tabi olmayan icra suçları bakımından uzlaştırmanın uygulanacağını öngören bir hüküm içermediğinden,

⁴³ Şahin/Göktürk, s. 497. Şikâyeteye tabi olmayan icra ve iflâs suçlarında dava zaman aşımının başlangıcı, durması ve kesilmesi ile ceza zaman aşımının işleyişi bakımından Türk Ceza Kanunu'nun 66, 67 ve 68'inci maddeleri uygulanır. TCK m. 66 uyarınca, kanunda aksine bir hüküm olmadıkça kamu davası, maddede öngörülen süreler geçince düşer; birinci fıkranın (e) bendi, beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıllık dava zaman aşımını öngörür. Zaman aşımının kesilmesi halinde bu süre yarısına (12 yıla) kadar uzayabilir. İcra ve İflâs Kanunu'ndaki şikâyeteye tabi olmayan icra suçlarında öngörülen hapis cezası üst sınırları beş yılı aşmadığından, dava zaman aşımı sekiz yıldır (TCK m. 66/e). Beş yıla kadar hapis ve adli para cezalarında on yıl olarak belirlenen ceza zaman aşımı da bu suçlar için geçerlidir (TCK m. 68/1-e). Ceza zaman aşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir şekilde kesintiye uğradığı tarihten itibaren işlemeye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır (TCK m. 68/5).

⁴⁴ Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 268; Ünver/Hakeri, s. 716; Yenisey/Nuhoğlu, s. 189.

⁴⁵ Ünver/Hakeri, s. 79; Koca/Üzülmez, s. 811. Kamu davasının mecburîliği, suç şüphesi ortaya çıktığında Cumhuriyet savcısının derhâl araştırmalara başlaması ve suçun işlendiği hususunda yeterli şüpheyi ulaşılmışsa dava açılması zorunluluğunu ifade eder; Centel/Zafer, s. 552; Şahin/Göktürk, s. 119.

⁴⁶ Koca/Üzülmez, s. 807. Benzer işlevi gören önödeme kurumu da, uzlaşmaya tabi suçlar hariç, yalnızca adli para cezası öngörülen veya üst sınırı altı ayı geçmeyen hapis cezası içeren suçlarda failin belirli bir bedel ödeyerek soruşturma ya da kovuşturma sonuçlarından kurtulmasını sağlar (TCK m. 75). TCK m. 5 genel hükmü gereği koşulları oluştuğunda icra-iflâs suçlarına da uygulanır. İİK'da şikâyeteye tabi olmayan suçlar içinde sadece İİK m. 336 kapsamındaki üçüncü kişilerin bildirim/teslim yükümlülüğünü yerine getirmemesi fiili adli para cezası öngördüğü için önödemeye elverişlidir; diğer şikâyeteye tabi olmayan icra suçlarında üst sınır altı ayı aştığı için önödeme uygulanmaz. Hukuken önödeme kurumunun icra suçlarında uygulanmasında bir engel olmamakla birlikte, İcra ve İflâs Kanunu'nun daha geniş imkânlar sunması ve bu Kanun'un gerekçesi göz önüne alındığında önödeme kurumunun uygulanamayacağına ilişkin görüş için bkz. Halman Çetin, s. 53.

bu suçlarda uzlaştırma yoluna başvurulamaz.

1. Şikâyet Tabi Olan İcra Suçlarında Yargılama Usûlü

İcra ve İflâs Kanunu’nun 346’ncı–354’üncü maddeleri arasında yer alan özel yargılama usûlü hükümleri, şikâyet tabi icra suçlarının muhakemesinde uygulanır⁴⁷. İcra ve İflâs Kanunu’nda yer alan bu suçların takibi şikâyetle bağlı olup bu husus, kanun koyucu tarafından “*alacaklının şikâyeti üzerine, ilgilinin şikâyeti üzerine...*” ve benzeri ifadelerle belirtilmiştir.⁴⁸

a. Şikâyet Tabi Olan İcra Suçlarında Şikâyet Hakkı ve Soruşturma Evresi

Şikâyet süresinin düzenlendiği İİK 347’nci maddede, şikâyet hakkının, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay, her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşeceği hüküm altına alınmıştır⁴⁹. Bu süreler hak düşürücü sürelerdir; dolayısıyla hem tarafların ileri sürmesiyle hem de mahkemece re’sen gözetilir⁵⁰.

Kural olarak şikâyet hakkı takip alacaklısına aittir; bazı istisnalarda lehine hüküm verilen kişilere de tanınır⁵¹ (İİK m. 341–343). Tüzel kişiler bu hakkı yetkili organları aracılığı ile kullanır⁵². İcra suçlarındaki şikâyet hakkı, ceza muhakemesindeki kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan değildir; bu nedenle

⁴⁷ Ersoy, s. 75; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 618.

⁴⁸ On altıncı bapta düzenlenen ve adli para cezası ve/veya hürriyeti bağlayıcı ceza yaptırımını gerektiren “takibi şikâyetle bağlı” suçlar şunlardır; alacaklıyı zarara sokmak kastıyla mevcudu eksiltme (İİK m. 331), acizine kendi fiiliyle sebebiyet verme veya vaziyetinin fenalığını bilerek ağırlaştırma (İİK m. 332), alacaklıyı zarara uğratma kastıyla ticari işletme borçlarının ödenmemesi (İİK m. 333/a), konkordatoda veya sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında yetkili kimseleri hataya düşürme ile koşullara uymama (İİK m. 334), ticareti terk hükümlerine aykırılık (İİK m. 337/a), gerçeğe aykırı beyanda bulunma (İİK m. 338/1) ve sermaye şirketlerinin iflâsını istememe (İİK m. 345/a).

⁴⁹ Öğrenme zamanı her türlü delille ispat edilebilir; dosyada buna ilişkin veri yoksa ve öğrenme tarihi belirlenemiyorsa, müştekinin beyan ettiği tarih esas alınır. Süre geçtikten sonra başvurulduğu saptanırsa şikâyet hakkının düşürülmesine karar verilir. Sürenin denetlenebilmesi için dilekçenin mahkemeye sunulduğu tarihin belirgin olması gerekir; tarihsiz veya havalesiz dilekçelerde mahkeme, İİK m. 349/1 uyarınca tensip tutanağını düzenleyip şikâyetçiye elden tebliğ eder ve tensip tarihi başvuru tarihi sayılır. Bkz. Y. 16. HD, T. 26/04/2010, E. 2010/2351, K. 2010/3249 (www.legalbank.net).

⁵⁰ Albayrak/Bozdağ, s. 264; Muşul, s. 59; Altınöz, s. 146.

⁵¹ Altınöz, s. 144; Kürtül, s. 28.

⁵² Muşul, s. 60.

alacağın devri ile birlikte şikâyet hakkı da devralana geçer⁵³.

Şikâyet, dilekçe ile veya sözlü beyanın tutanağa geçirilmesi suretiyle icra ceza mahkemesine yapılır (İİK m. 349/1). Dilekçede başvuru mercii, müştekinin ve şikâyet olunanın kimlik ve adres bilgileri ile şikâyet konusu fiil açıkça belirtilmelidir⁵⁴. Ceza muhakemesinde genel olarak yalnız fiilin bildirilmesi yeterliyken, icra suçlarında İİK m. 351 gereğince şikâyet eden beyanında gösterdiği delillerle bağlıdır; bu sebeple delillerin ve fiilin unsurlarının somut olarak gösterilmesi zorunludur⁵⁵. Ayrıca İİK m. 354, şikâyetten feragat edilmesi hâlinde davanın ve cezanın düşeceğini öngörmüştür; feragat hakkı yargılamanın her aşamasında kullanılabilir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 349 uyarınca, şikâyete tabi icra suçlarında başvuru icra ceza mahkemesine yapılır ve mahkeme derhâl duruşma günü belirler⁵⁶. Kanunda bu suçlar için ayrı bir soruşturma aşaması öngörülmediğinden, yargılama kovuşturma ile başlar⁵⁷.

b. Şikâyete Tabi Olan İcra Suçlarında Kovuşturma Evresi

Şikâyet dilekçesini veya sözlü beyanı alan icra ceza mahkemesi, hemen duruşma günü tayin eder ve şikâyetçinin imzasını alır; ardından sanığa ve şikâyetçinin bildirdiği tanıklara çağrı kâğıdı gönderir. Taraflar, belirlenen gün ve saatte gelmek veya vekil göndermek zorundadır; mahkeme gerek görürse bizzat hazır bulunmalarını emredebilir (İİK m. 349/1-3).

Bu yargılamanın, genel ceza yargılamasından ayrıldığı önemli

⁵³ Altınöz, s. 144; Halman Çetin, s. 61. Ceza hukukundaki farklılık için bkz. Şahin/Göktürk, s. 62.

⁵⁴ Muşul, s. 62.

⁵⁵ Ermenek, s. 300; Muşul, s. 62; Altınöz, s. 144.

⁵⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda şikâyet kural olarak Cumhuriyet savcılığına veya kolluğa yapılırken (CMK m. 158), İcra ve İflâs Kanunu'nda şikâyetin doğrudan icra ceza mahkemesine yapılması öngörülmüştür. Şikâyete tabi icra suçları (İİK m. 331, 332, 333/a, 337/a, 338) hapis veya hapisle birlikte adlî para cezası içerdiğinden, başvurunun savcılığa mı yoksa icra ceza mahkemesine mi yapılacağı hususunda Yargıtay daireleri arasında bir süre farklı uygulamalar görülmüştür. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 13.02.2007 tarihli kararında, İİK m. 349'un açık düzenlemesi uyarınca bu suçlarda şikâyetin icra ceza mahkemesine yapılması gerektiğini; soruşturma ve kovuşturma aşamalarında da CMK hükümlerinin değil, İİK hükümlerinin uygulanacağını kabul ederek söz konusu farklı uygulamalara son vermiştir. YCGK, T. 13/02/2007, E. 2007/17RD-16, K. 2007/28 (www.legalbank.net).

⁵⁷ Albayrak/Bozdağ, s. 267.

noktalardan biri, şikâyetçinin gelmemesi ve vekil de göndermemesi hâlinde şikâyet hakkının düşmesidir⁵⁸. Sanık yönünden ise farklı kurallar geçerlidir: Sanık başka yerde bulunuyorsa istinabe yoluyla sorgulanır (İİK m. 349/4); sanık gelmez, müdafî de göndermez ve bizzat bulunması gerekli görülürse zorla getirilebilir. Ceza hukukumuzda geçerli olan genel kural, sanık yokluğunda duruşma yapılamamasıdır (CMK m. 193/1). Bunun istisnası olarak CMK m. 195'te, yalnız veya birlikte adlî para cezası ya da müsadere gerektiren suçlarda, davetiyeye gerekli şerh düşülmek kaydıyla, sanık gelmese de duruşma yapılabileceğini öngörülmüştür. Ayrıca CMK m. 193/2 uyarınca, mahkemenin mahkûmiyet, ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbiri dışında karar vereceği kanaatinde olduğu hâllerde, sorgusu yapılmamış olsa bile sanığın yokluğunda yargılama bitirilebilir.

İcra suçlarında ise İİK m. 349/5, sanığın duruşmaya getirilemediği hâllerde yokluğunda yargılama yapılabileceğini öngörmüştür; burada CMK m. 195'teki yaptırım türüne ilişkin sınırlama yer almaz⁵⁹. Bu nedenle takibi şikâyete bağlı icra suçlarında, hapis cezası öngörülen fiillerde de sanığın yokluğunda yargılama mümkündür⁶⁰. Hükmün uygulanabilmesinin şartları ise sanığın gaip veya kaçak olmaması ve kendisine usûlüne uygun tebligat yapılmış olmasıdır. Uygulamada, çağrı kâğıdı tebliğ edilmemiş ya da usûlsüz tebliğ edilmişse yoklukta mahkûmiyet kurulamayacağı kabul edilmektedir⁶¹. Nitekim Yargıtay da bir kararında İİK m. 349/5'te özel düzenleme bulunmasına rağmen, salt CMK m. 195 şerhi ile yetinilerek karar verilmesini bozma nedeni saymıştır⁶².

İİK m. 349/5'te yer alan düzenleme, Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla somut norm denetimine konu edilmiş; Anayasa Mahkemesi, usûlüne uygun bildirimlere rağmen gelmeyen sanığın hazır bulunma hakkından feragat etmiş

⁵⁸ Kaçak, s. 401; Albayrak/Bozdağ, s. 268; Yılmaz, Şerh, s. 1406; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 756; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 617.

⁵⁹ Ünver/Hakeri, s. 571-572; Yenisey/Nuhoğlu, s. 783; Centel/Zafer, s. 798.

⁶⁰ Yılmaz, Şerh, s. 1405. Doktrinde bir görüş, “muhakemenin gıyapta görülmesi” ile kastedilmek istenenin, yargılama şartlarından birisi olan sanığın hazır bulunması kuralına getirilmiş bir istisnayı vurgulamak olduğu ve bu kapsamda bu istisnanın söz konusu olduğu durumlarda yapılabilecek muhakeme işleminin yalnızca “duruşma yapılması” olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Başka bir ifadeyle, İcra ve İflâs Kanunu'nun 349'uncu maddesi doğrultusunda mahkeme, yalnızca delilleri tartışabilmeli ve değerlendirebilmelidir. Sanığın yokluğunda hüküm verme evresine geçilmemelidir. Ersoy, s. 80

⁶¹ YCGK, T. 15.12.2015, E. 2013/647, K. 2015/512 (www.legalbank.net).

⁶² Y. 19. CD, T. 28.11.2017, E. 2015/24733, K. 2017/10178 (www.legalbank.net).

sayılacağını ve ilgili hükmün yoklukta yargılamanın görülmesine yönelik düzenlemeyi bir dizi usûlî güvenceye bağladığını belirterek iptal istemini reddetmiştir⁶³. Bu doğrultuda AYM adı geçen kararda, mahkemece sanığa celp gönderilmesi, varsa tanığın getirilmesi, tarafların gelme yükümlülüğü, istinabe ve gerektiğinde zorla getirme gibi aşamalar işletildikten sonra yoklukta yargılama yapılabileceğini ve bu durumun adil yargılanma hakkının ihlali olmadığını vurgulamıştır.

İİK m. 349/7, gelmeyen tanıklar hakkında yapılacak işlemler ile borçlunun gıyabında verilen karara karşı eski hâle getirme taleplerinde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine atıf yapmıştır. İİK m. 350/1–2 uyarınca icra ceza mahkemesinde görülen davalarda Cumhuriyet savcısı hazır bulundurulmaz; mahkeme tarafları ve delilleri dinler, beyanları duruşma tutanağına geçirir⁶⁴.

Ceza muhakemesinde geçerli olan delil serbestisi ilkesi gereğince, mahkemede yargılama devam ettiği sürece her zaman delil ileri sürülebilmesi mümkündür⁶⁵. Takibi şikâyetle bağlı icra suçlarının yargılamasında ise bu ilke geçerli değildir⁶⁶. Şikâyet eden, dilekçe veya beyanında göstermiş olduğu deliller ile bağlıdır⁶⁷. Şikâyet eden, hangi suçtan şikâyetle bulunursa ancak o suça yönelik bir yargılama gerçekleştirileceğinden dilekçesinde, sanığın işlediğini ileri sürdüğü suçun unsurlarına uygun olarak delillerini de somut olarak göstermelidir⁶⁸. Ancak, dava açan belge niteliğindeki şikâyet dilekçesinin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 170’inci maddesinde belirtilen iddianamenin bütün şekil şartlarını içermesi zorunluluğu bulunmamaktadır⁶⁹. Ayrıca İcra ve İflâs Kanunu’nda kendine özgü bir yargılama sistemi öngörülmüş olması, bu kanunda düzenlenen suçlara ilişkin yapılan yargılama

⁶³ AYM, T. 28/2/2008, E. 2006/71, K. 2008/69 sayılı kararı için bkz. (RG. 16/4/2008, 26849).

⁶⁴ Halman Çetin, s. 86.

⁶⁵ Ünver/Hakeri, s. 580; Şahin/Göktürk, s. 406.

⁶⁶ Ermenek, s. 300.

⁶⁷ Albayrak/Bozdağ, s. 268.

⁶⁸ Ermenek, s. 300; Muşul, s. 62; YCGK, T. 29.04.2021, E. 2019/234, K. 2021/186 (www.legalbank.net).

⁶⁹ Yılmaz, Şerh, s. 1403; Centel/Zafer, s. 554; Ermenek, s. 299, Albayrak/Bozdağ, s. 268; Ünver/Hakeri, s. 541. İddianame yerine geçen belge olarak, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre (m. 53/c), son soruşturma (lüzum-u muhakeme) kurulu adını taşıyan idari kurulların verdiği ve idari yargı denetiminden geçmiş olan, “son soruşturmanın açılması” (lüzum-u muhakeme) kararları örneği için ayrıca bkz; Şahin/Göktürk, s. 119.

işlemlerinin ceza yargılaması faaliyeti olmadığı anlamına gelmemektedir. Yargıtay, aksine sınırlayıcı hüküm bulunmadığı hallerde ceza yargılamasının “usûl kurallarının öngördüğü ilkeler doğrultusunda, somut gerçeğin her türlü kuşkudan uzak bir biçimde kesin olarak saptanması” amacı ve “adaletin tam olarak gerçekleşmesi için, öne sürülen ve olaya ışık tutabilecek nitelikteki tüm yasal kanıtların araştırılıp tartışılması” zorunluluğunun, İcra ve İflâs Kanunu’nda düzenlenen suçlara ilişkin yapılan yargılamalarda da aynen geçerli olduğunu kabul etmektedir⁷⁰.

Yargılama esnasında sanık savunmasını ancak bir kere genişletebilir (İİK m. 351/1). Aynı şekilde sanığın da dinlendiği ilk duruşmada veya beyan dilekçesinde lehine olan unsurları ve delilleri ileri sürmesi gereklidir⁷¹.

İcra ve İflâs Kanunu’nun 352’nci maddesi uyarınca icra ceza mahkemesi, iki tarafın bütün delilleri ile iddia ve müdafaalarını dinledikten sonra en geç beş gün içinde kararını verir. Mahkeme tarafından verilen kararda, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 232’nci maddesinde belirtilen hususlara yer verilmesi gerekir⁷². Bu çerçevede, mahkemece verilen kararda sanığın kimlik bilgileri, kararın türü, uygulanan kanun maddeleri, ceza miktarı, kanun yolları ve süresi açık bir şekilde belirtilir⁷³. Ayrıca verilen kararın gerekçesinde de suça ilişkin bütün deliller tartışılıp değerlendirilerek kararın hangi delillere dayandığının bağlantı kurularak açıklanması gerekir⁷⁴.

Takibi şikâyeteye bağlı suçlarda mahkeme, kararında yukarıda

⁷⁰ “...Müşteki vekili tarafından, yerel mahkemeye sunulan şikâyet dilekçesinin başlık kısmında şüpheli ismi yerine “Sarsan Mühendislik Turizm İnşaat Nakliyat Ltd. Şti yetkilisi” ibaresi yazılmış, dilekçede ilgili icra dairesi ve dosya numarası da belirtilmiştir. Tensiple istenen icra dosyasından da şirket yetkilisinin kim olduğunu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Diğer taraftan İİK’nun 345. maddesinde de gerçek kişiler hakkında ceza verileceği belirtilmektedir. Somut olayda müşteki vekili tarafından, şirket yetkilisi gerçek kişi hakkında şikâyetle bulunulmuş olup gerçek kişinin ismi dilekçede açıkça yazılmamıştır. Müşteki vekilinin, ilgili şirket yetkilisinin ismini bilmemesi veya başka bir nedenle dilekçeye yazmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi İİK’da öngörülen yargılama sistemi göz önüne alındığında isabetli değildir...” YCGK, T. 02.12.2014, E. 2013/472, K. 2014/533 (www.legalbank.net).

⁷¹ Halman Çetin, s. 79; Albayrak/Bozdağ, s. 268; Muşul, s. 63.

⁷² Şahin/Göktürk, s. 556; Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 644; Ünver/Hakeri, s. 676; Centel/Zafer, s. 863.

⁷³ Şahin/Göktürk, s. 556; Albayrak/Bozdağ, s. 270; Ünver/Hakeri, s. 676; Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 644; Centel/Zafer, s. 863.

⁷⁴ Centel/Zafer, s. 863; Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 646; Halman Çetin, s. 91; Albayrak/Bozdağ, s. 270; Ünver/Hakeri, s. 678; Şahin/Göktürk, s. 557.

sayılanlara ek olarak İİK m. 354'te sayılan nedenlerle davanın ve cezanın düşeceğini ayrıca belirtir (İİK m. 352/2). Bu hükmün uygulanması, ya şikâyetçinin feragatine ya da borcun ödendiğinin sabit olmasına bağlıdır⁷⁵. Söz konusu düzenleme, uzlaştırma ve etkin pişmanlıktan farklıdır; icra ceza muhakemesinin kendine özgü usûlü içinde alacağın ivedilikle tahsilini sağlamaya yönelik özel bir düşme sebebi olarak işler⁷⁶.

c. Şikâyete Tabi Olan İcra Suçlarında Uzlaştırma

Ceza Muhakemesi Kanunu, uzlaştırmayı kural olarak soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar ile şikâyete tabi olup olmadığına bakılmaksızın m. 253'te sayılan suçlar bakımından öngörmüştür. 2 Aralık 2016 tarihli 6763 sayılı Kanun'la⁷⁷, 253'üncü maddenin 3'üncü fıkrasında yer alan “soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar yönünden uzlaştırma yoluna gidilemeyeceği” düzenlemesi yürürlükten kaldırılmış; böylece etkin pişmanlık içeren suçlarda uzlaştırmamanın önündeki normatif engel ortadan kalkmıştır. Bu değişiklik, uzlaştırma kurumunun icra ceza muhakemesiyle bağdaşıp bağdaşmadığı konusundaki doktrin tartışmasını keskinleştirmiş ve yargı kararlarında ayırmaya yol açmıştır⁷⁸.

Değişiklikten önceki yerleşik içtihat, İcra ve İflâs Kanunu'nun 354'üncü maddesindeki “şikâyetten feragat veya ödemenin sabit olması hâlinde dava ve cezanın tüm sonuçlarıyla düşmesi” şeklindeki özel düzenlemenin, icra suçlarının kendi içinde yeterli bir uzlaşma işlevinde benzeri mekanizma sunduğunu; bu nedenle ayrıca uzlaştırma prosedürü işletilmesine gerek

⁷⁵ *İcra ve İflâs Kanunu'nun* on altıncı babında yer alan takibi şikâyete bağlı suçlar bakımından uzlaştırma kurumunun uygulanmasının fiilen veya hukuken mümkün olmadığını kabul eden Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı doğrultusunda, takibi şikâyete bağlı icra suçlarından sadece adli para cezası yaptırımını içerenlere veya yasa maddesinde belirlenen hapis cezasının üst sınırı altı ayı geçmeyenlere önödeme hükümlerinin uygulanması mümkündür. YCGK, T. 29.04.2021, E. 2019/234, K. 2021/186 (www.legalbank.net). Bu kapsamda kendi fiiliyle aczine sebebiyet verme veya durumunun fenalığını bilerek ağırlaştırma suçu (İİK m. 332), ticari işletmede yöneticinin borçlarını ödememesi suçunun taksirle işlenmesi (İİK m. 333/a-2) ve sermaye şirketinin iflasını istememe suçu (İİK m. 345/a) bakımından önödeme kurumunun uygulanmasında bir engel bulunmamaktadır. Karşı yönde bkz. Halman Çetin, s. 53. Takibi şikâyete bağlı olan icra suçlarında soruşturma evresi bulunmadığı için önödeme kurumu ancak konuşurma aşamasında gündeme gelebilir. Kovuşturma evresinde uygulanan önödeme hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Centel/ Zafer, s. 579.

⁷⁶ Muşul, s. 65; YCGK, T. 10.06.2021, E. 2018/430, K. 2021/268 (www.legalbank.net).

⁷⁷ RG, T. 02.12.2016, 29906.

⁷⁸ Baştürk, s. 615.

bulunmadığını kabul etmekteydi⁷⁹.

2016 değişikliği sonrasında ise Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2017 tarihinde vermiş olduğu kararında görüş değiştirerek, icra suçları bakımından uzlaştırmamanın soruşturma ve kovuşturmalarda “öncelikle” uygulanması gerektiğine hükmetmiş; İİK m. 354’ün öngördüğü sistemin varlığının uzlaştırmamanın tatbikini bertaraf etmediğini özellikle vurgulamıştır⁸⁰. Bu yaklaşım, 2019’a kadar Yargıtay 19’uncu Ceza Dairesi ve çeşitli Bölge Adliye Mahkemelerince benimsenerek uygulanmıştır⁸¹. Buna karşılık, 2019–2021 arasında icra uyuşmazlıklarında görevli olan Yargıtay 12. Hukuk Dairesi⁸²,

⁷⁹ Kararda; 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Yasanın 16’ncı maddesinde de 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasasına benzer şekilde uzlaşmaya ilişkin hükümlerin yer aldığı, ancak; her iki yasanın getirdiği sistem ve olanaklar arasında çeşitli farklılıklar bulunması neticesinde uzlaşma hükümlerinin uygulanamayacağına karar verilmiştir. YCGK, T. 05.07.2005, E. 2005/10-84, K. 2005/90 (www.legalbank.net); Benzer yönde; “...Görüldüğü üzere, *İcra ve İflâs Kanunu*’nda uzlaşmaya ilişkin hükümler zaten yer almaktadır. Ancak; (Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nda benzer bir konuda verilen 05.07.2005 gün, 2005/10-84-90 sayılı kararında da açıklandığı üzere) her iki yasanın getirdiği sistem ve olanaklar arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır...” (Y. 16. HD, T. 07.07.2008, E. 2008/5180, K. 2008/4928) (www.legalbank.net).

⁸⁰ “...02.12.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun’un 34. maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 253. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile” ibaresinin metinden çıkarılması nedeniyle, özel bir etkin pişmanlık hükmü olan 2004 sayılı *İcra ve İflâs Kanunu*’nun 354. maddesinin aynı Kanun’un 345/a maddesinde düzenlenen takibi şikâyete bağlı sermaye şirketinin iflasını istememe suçu yönünden uzlaşma kurumunun uygulanmasına engel teşkil etmemesi, uzlaştırmamanın soruşturma ve kovuşturmalarda mutlaka öncelikle uygulanması zorunlu bir maddi ceza ve ceza muhakemesi hukuku kurumu olması ve *İcra ve İflâs Kanunu*’nun 354. maddesinin yerine geçip anılan maddenin uygulanmasını ortadan kaldırmaması karşısında, mahkemesince CMK’nın 223/8. maddesinin ikinci cümlesi uyarınca durma kararı verilerek aynı Kanunun 253 ve 254. maddelerinde belirtilen esas ve usule göre uzlaştırma işlemleri yerine getirildikten sonra, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır...” (YCGK, T. 14.03.2017, E. 2017/7, K. 2017/137) (www.legalbank.net).

⁸¹ Y. 19. CD, T. 07.11.2017, E. 2016/5443, K. 2017/9249 ; Y. 19. CD, T. 19.12.2017, E. 2015/24980, K. 2017/11347 ; Y. 19. CD, T. 26.09.2018, E. 2018/3870, K. 2018/9465; İstanbul BAM 8. CD, T. 12.10.2017, E. 2017/2249, K. 2017/2149; Samsun BAM 5. CD, T. 09.06.2017, E. 2017/1001, K. 2017/976; İzmir BAM 14. CD, T. 13.07.2017, E. 2017/436, K. 2017/1287 (www.legalbank.net).

⁸² 1 Şubat 2019 tarihinden itibaren İİK’nın on altıncı babında, Kanun’un 331 ila 354. maddeleri arasında düzenlenen suçlar hakkında verilen hüküm ve kararların kanun yolu denetimini yapmakla Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, İİK’da tanımlanan diğer fiillere ilişkin uyuşmazlıklar yönünden ise Yargıtay 19. Ceza Dairesi görevlendirilmiştir. (RG, T. 31.01.2019, 30672). Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu’nun Ceza Daireleri ile 22.06.2021 tarih ve 196 sayılı kararı uyarınca, 16. Hukuk, 14., 15. ve 19. Ceza Dairelerinin kapatılmasına karar verilmiş, kapatılan dairelerin işlerinin iş bölümü yönünden en yakın ilgili daireye devrine karar verilmiştir.

İİK'nın on altıncı bap kapsamındaki şikâyeteye tabi suçlarda uzlaştırmanın uygulanamayacağına karar vermiş⁸³; İstanbul 5'inci İcra Ceza Mahkemesi de anılan suçlarda uzlaştırma usûlünün uygulanmayacağı kanaatiyle 19'uncu Ceza Dairesi'nin zikredilen yöndeki bozma ilâmına direnme kararı vermiştir, böylece uyuşmazlık yeniden Yargıtay Ceza Genel Kurulu gündemine taşınmıştır⁸⁴.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2021 tarihli kararında 2017'deki çizgisinden dönmüş ve şikâyeteye tabi icra suçlarında uzlaştırmanın uygulanamayacağı sonucuna ulaşmıştır⁸⁵. Genel Kurul, ilk olarak “korunan yarar” ve “edimin ifası” perspektifinden amaç farklılığını ortaya koymuştur: Uzlaştırmada mağdurun zararının giderimi ve failin topluma yeniden kazandırılması hedeflenir; bu çerçevede edimin ifası (zararın telafisi) yalnızca aracı bir fonksiyon görür⁸⁶. İcra ve İflâs Kanunu sisteminde ise suç tipleriyle korunan yarar, cebri takip düzeninin sağlıklı işlemesi ve alacaklının alacağına ivedilikle kavuşmasıdır; burada edimin (borcun) ifası bizzat amaçtır.

Genel Kurul, ikinci olarak, usûlî yapının uyumsuzluğunu vurgulamıştır: Şikâyeteye tabi icra suçlarında süreç doğrudan icra ceza mahkemesinde başlar; klasik anlamda bir soruşturma evresi yoktur, yargılama kamu davası niteliği

Bu kapsamda ilgili uyuşmazlıklara artık Yargıtay 7. Ceza Dairesi bakmaktadır.

⁸³ Y. 12. HD, T. 17.03.2020, E. 2020/1752, K. 2020/2781; Y. 12. HD, T. 11.02.2020, E. 2019/13623, K. 2020/1099 (www.legalbank.net).

⁸⁴ İstanbul 5. İcra Ceza Mahkemesinin 03.05.2018 tarihli ve 223-185 sayılı kararı için bkz. (www.legalbank.net); “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2017/19-7 esas ve 2017/137 karar sayılı emsal içtihadı da icra ceza suçlarının ‘Aynı Kanun’un 354. maddesinin birinci fıkrasında da; ‘Kanunun bu babında yazılı suçlardan takibi şikâyeteye bağlı olanların müştekesi feragat eder veya borcun itfa edildiği sabit olursa dava ve bütün neticeleriyle beraber ceza düşer’ hükmüne yer verilmiştir. ... Alacaklılardan birinin şikâyetine bağlı olup aynı Kanun’un 354. maddesinin birinci fıkrasında da davanın ve cezanın düşmesine imkân sağlayan özel bir etkin pişmanlık hükmü düzenlenmiştir.’ gerekçesiyle uzlaşmaya tabi olduğu kanaati belirtilmiş ise de İİK’nın 354. maddenin içinde etkin pişmanlık hükümlerini de barındırmakla beraber, hükmün kesinleşmesinden sonra dahi etkin pişmanlık olmadan şikâyetçinin vazgeçmesi ile hükmün tüm neticeleri ile düşmesi hususu da dahil olmak üzere İİK’nın 354. maddenin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2005/10 esas ve 2005/90 karar sayılı emsal içtihadı ve Yargıtay 16. Hukuk Dairesi 2008/5180 esas ve 2008/4928 karar sayılı emsal içtihadındaki gerekçelere değinmeden hukukî sorunu irdelememesi nedeniyle hatalı sonuca ulaşmıştır...” gerekçesiyle bozma kararına direnilmiş ve önceki hükümdeki gibi sanığın mahkûmiyetine karar verilmiştir.

⁸⁵ YCGK, T. 29.04.2021, E. 2019/234, K. 2021/186 (www.legalbank.net).

⁸⁶ Mağdurun korunmasının uzlaştırma kurumu bakımından değerlendirilmesi için ayrıca bkz. Yavuz, s. 104. Uzlaştırma kapsamında mağdurun manevi olarak tatmin edilmesi hususunda bkz. Çetintürk, s. 179.

taşımaz ve duruşmada Cumhuriyet savcısı bulunmaz. Oysa CMK m. 253–254 ile Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği m. 22/1, uzlaştırma prosedürünü soruşturma/kovuşturma ayrımı ve kamu davası çerçevesine bağlar. Bu yapısal önkoşullar icra ceza muhakemesinde gerçekleşmediğinden, uzlaştırma prosedürünün bu alana taşınması normatif ve pratik bağlamda mümkün değildir⁸⁷. Genel Kurulun üçüncü gerekçesi, uygulama sonuçlarına ilişkindir: Kovuşturmada uzlaşma edimi ileri tarihe bırakılır, taksitlendirilir veya süreklilik gösterirse uzlaştırma raporu ilâm niteliği kazanır ve edim ihlâlinde ayrı bir icra takibine konu olur. Oysa şikâyeteye tabi icra suçlarında zaten kesinleşmiş ve yürüyen bir icra dosyası mevcuttur; uzlaştırma raporuna dayalı ikinci bir takip doğması, icra ceza muhakemesinin “alacağın hızla tahsili” amacına ters düşer ve çifte takip riski yaratır. Bu nedenlerle Yargıtay Ceza Genel Kurulu, İİK m. 354’ün uzlaştırma veya etkin pişmanlığın ikamesi değil, icra ceza muhakemesinin kendine özgü usûlü içinde amaca en uygun, basit ve esnek bir düzenleme olduğunu belirtmiş; kanun koyucunun ne CMK’da ne de İİK’da şikâyeteye tabi icra suçlarında uzlaştırmanın zorunlu uygulanacağına dair bir hüküm sevk etmediğini de dikkate alarak, uzlaştırmanın bu alanda fiilen ve hukuken uygulanamayacağına karar vermiştir. Sonuç olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun vermiş olduğu 2021 tarihli kararla birlikte uzlaştırmanın icra ceza yargılamasında uygulanamayacağı kanaatine varılmıştır.

3. Disiplin ve Tazyik Hapsini Gerektiren Fiillere İlişkin Yargılama Usûlü

Disiplin hapsi, 5358 sayılı Kanun’la İcra ve İflâs Kanunu’nda yapılan değişiklikler sonucunda icra hukukunda uygulanır hâle gelmiştir. İcra ve İflâs Kanunu bu yaptırımı öngörmekle birlikte bir tanım yapmadığından, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 2’nci maddesindeki tanıma bakmak gerekir. Buna göre disiplin hapsi, “kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adlî sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapis” olarak hüküm altına alınmıştır. Bu tanım, tazyik hapsi yaptırımını da kapsar

⁸⁷ Kararda, icra ceza yargılamasında şikâyeteye belirtilen suçla bağlı olarak yargılama yapılacak olması, soruşturma evresinin bulunmaması, davanın Cumhuriyet savcısı tarafından açılması ve şikâyet dilekçesinin iddianame yerine geçen belge değil icra ceza muhakemesine özgü dava açan belge niteliğinde bulunması, kanun değişikliği yapılarak İİK’nın on altıncı babında yer alan takibi şikâyeteye tabi suçların kovuşturma aşamasında uzlaştırma kapsamına alınmaması gerekçeleriyle anılan suçlar bakımından uzlaşma kurumunun uygulanabilir nitelikte olmadığı ifade edilmiştir.

niteliktedir⁸⁸.

Her iki yaptırımın ortak yönü, kişiyi yükümlülüğün ifasına belirli bir süre zorlamasıdır; yükümlülük yerine getirildiğinde infaz derhâl sona erer, azamî sürenin dolması hâlinde ise kişi yükümlülüğü hâlâ ifa etmemiş olsa dahi yaptırımın uygulaması sonlandırılır ve kişi serbest bırakılır⁸⁹. Bu nedenle söz konusu yaptırım, kanunda tazyik (zorlama) hapsi olarak da anılır⁹⁰. Disiplin ve tazyik hapsinin, kişileri belirli bir süre özgürlükten yoksun bırakma dışında, hak yoksunluğu benzeri başka bir hukukî sonucu yoktur⁹¹.

İcra ve İflâs Kanunu'nda tazyik hapsi; m. 338/2 (asgari ücretin üstünde geçim sürdürdüğünü bildirmeme), m. 340 (ödeme şartını ihlâl), m. 343 (ilâm hükümlerine muhalefet) ve m. 344 (nafaka kararlarına uymama) fiilleri için; disiplin hapsi ise m. 339'da (beyandan sonra mal ve kazançtaki artışı bildirmeme) fiili için öngörülmüştür⁹².

İcra ve İflâs Kanunu'nun “yükümlülüklerin yerine getirilmemesi” başlıklı 337'nci maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 28/2/2008 tarihli E. 2006/71, K. 2008/69 sayılı iptal kararına kadar⁹³; “Müddeti içinde beyanda

⁸⁸ Yılmaz, Şerh, s. 1412; Özgenç, s. 909; Koca/Üzülmez, s. 583. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.11.2006 tarih ve 2006/220-231 sayılı kararında bu yaptırımlara yönelik olarak; “...Disiplin hapsi ve hapsen tazyik yaptırımı 5237 sayılı TCK.nunda düzenlenen yaptırımlardan farklı niteliktedir. Bu nedenle de, duruşma açılarak yapılan bir yargılama sonunda verilmelerine karşılık, 2004 sayılı İİK.nun 353/1. maddesinde yasa yolu olarak itiraz yasa yolu öngörülmüştür. Anılan hükümler gözetildiğinde gerek disiplin hapsi gerekse hapsen tazyik yaptırımı tayin edilen kararlar; CMK.nun 223. maddesinde belirtilen “hüküm” niteliğinde değildirler ve bunlar hakkında hükümler için öngörülen yargılama kuralları uygulanamaz...” şeklinde açıklamalara yer verilmiştir (www.legalbank.net). Benzer yönde; YCGK, T. 15.12.2020, E. 2017/1121, K. 2020/519 (www.legalbank.net).

⁸⁹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 755; Yılmaz, Şerh, s. 1412; Koca/Üzülmez, s. 583, Özgenç, s. 909; Ermenek, s. 307. Yargıtay da bu yaptırımların klasik anlamda bir “hapis cezası” değil; 5271 sayılı CMK m. 2'de tanımlanan, kısmi bir düzeni korumaya yönelik yaptırımlar olduğunu; kişinin kendisinden beklenen yükümlülüğü yerine getirmesi hâlinde uygulamanın sona erdirilerek serbest bırakılacağını vurgulamaktadır; Y. 11. CD., T. 06.06.2013, E. 2013/12299, K. 2013/9508 (www.legalbank.net).

⁹⁰ Altınöz, s. 77; Bkz. Şahin/Göktürk, s. 36, dn. 9.

⁹¹ Özgenç, s. 907; Koca/Üzülmez, s. 582.

⁹² Ermenek, s. 308; Özgenç, s. 909.

⁹³ Kararın gerekçesi şu şekildedir: “İcra ve İflâs Kanunu'nun 337. maddesinin birinci fıkrasında ve 76. maddesinde borçlunun özgürlüğü bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasını gerektiren eylem, mal beyanında bulunmama eylemidir...Hukuk devleti ve ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz. İtiraz konusu kural uyarınca müddeti içinde mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı olarak mal

bulunmak üzere mazereti olmaksızın icra dairesine gelmeyen veya yazılı beyanda bulunmayan borçlu, alacaklının şikâyeti üzerine, on gün disiplin hapsi ile cezalandırılır. Alacaklının alacağını karşılayacak miktarda malın haczedilmesi veya borcun ödenmesi halinde, bu ceza düşer. 162, 209 ve 216'ncı maddeler hükümlerine muhalefet edenler hakkında da iflas idaresinin vereceği müzekkere üzerine, aynı ceza verilir. Bu maddelerde belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi halinde, verilen ceza düşer.” şeklinde mevzuatımızda yer almaktaydı. Anayasa Mahkemesi’nin 2008 yılında maddenin birinci fıkrasını iptal etmesiyle birlikte, disiplin hapsinin öngörüldüğü düzenleme ortadan kaldırıldığı için ikinci fıkradaki fiilin yaptırımsız kalıp kalmadığı tartışma konusu olmuştur⁹⁴.

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi, ikinci fıkradaki “aynı ceza verilir” ibaresinin, iptal edilen birinci fıkradaki yaptırımı yaşattığını ve kendisine mal ettiğini; dolayısıyla yaptırımın, iptal edilen kısma yapılan yollamanın sınırları içinde yürürlükte kaldığını kabul etmiştir⁹⁵. Buna karşılık doktrinde, İİK m. 337’nin mevcut hâlinde “on gün disiplin hapsi” ibaresinin yalnızca iptal edilen fıkra da açıkça yer alması, ikinci fıkra da yaptırıma sadece “aynı ceza verilir” denilerek atıf yapılması, metnin sistematik konumunun da okuyucuya önceki fıkra ya ilişkin yeterli ipucu vermemesi nedeniyle belirlilik ve kanunilik ilkeleri bakımından sorun bulunduğu ileri sürülmektedir⁹⁶. Anayasa Mahkemesi’nin belirlilik ilkesine dair verdiği kararlardaki görüşleri (hukuk normlarının açık, öngörülebilir ve keyfi uygulamalara karşı koruyucu olması gerektiği yönündeki ölçütler) dikkate alındığında, İİK m. 337/2 kapsamındaki fiillere hangi yaptırımın bağlandığının kanun metninden araştırmasız ve tereddütsüz çıkarılamaması yönündeki eleştiriler kanaatimizce haklıdır⁹⁷. Bu doğrultuda doktrinde suç ve cezaların kanuniliği ilkesi gereği İİK m. 337 kapsamında

beyanında bulunmayan kimse disiplin hapsi cezası ile cezalandırılmasının yanı sıra, İcra İflas Kanunu’nun 76. maddesine göre de mal beyanında bulunmama eylemi nedeniyle tazyik hapsi cezası ile cezalandırılabilir. Böyle bir olasılığın varlığı İcra ve İflâs Kanunu’nun 337. maddesinde öngörülen disiplin hapsi cezasını, Anayasa’nın hukuk devleti ilkesinin düzenlendiği 2. maddesine aykırı hale getirmektedir. Bu nedenle 337. maddenin birinci fıkrası Anayasa’nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.” (www.legalbank.net).

⁹⁴ Yeşilova, s. 2796.

⁹⁵ Y. 16. HD, T. 14.02.2010, E. 580, K. 1202 (<https://www.e-uyar.com/>).

⁹⁶ Yeşilova, s. 2796.

⁹⁷ Belirlilik ilkesine yönelik benzer gerekçelerle başvuru ve konuya dair AYM’nin bakış açısını detaylı şekilde ele alan 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 42. maddesinin birinci fıkrasının iptaline dair karar için bkz. AYM, T. 17.4.2008, E. 2005/5, K. 2008/93 (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/11/20081105-12.htm>).

cezalandırmanın hukuken mümkün olmadığı savunulmaktadır⁹⁸.

İİK m. 346 uyarınca, disiplin ve tazyik hapsine icra mahkemesi karar verir. Takibi şikâyeteye bağlı icra suçlarında uygulanan yargılama kuralları, bu fiillerin yargılamaında da geçerlidir Bunun yanında Kanun, bu fiillere yönelik bazı özel hükümler de içermektedir. Örneğin; İİK m. 354/2’de icra mahkemesinin bu bap hükümlerine göre verdiği disiplin veya tazyik hapsi kararlarının kesinleşme tarihinden itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilemeyeceği öngörülmüştür. İİK m. 354/3’te ise nafaka takipleri hariç olmak üzere alacak miktarı Asgarî Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenen aylık en yüksek brüt asgarî ücret tutarının altında kalan takiplerde disiplin ve tazyik hapsinin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun, bu fiillerden bazılarında özel düşme sebeplerine bizzat o fiile ilişkin maddelerde yer vermiştir. Örneğin İİK m. 339’daki (beyandan sonra mal ve kazançta olan tezayüdü bildirmeme) disiplin hapsi, takibe konu borcun tamamen ödenmesi hâlinde düşer; İİK m. 338/2, 340, 343, 344 bakımından da tazyik hapsi başladıktan sonra borç ödenirse veya ilâmın gereği yerine getirilirse tahliye edilir⁹⁹.

Disiplin ve tazyik hapsi yaptırımına karar verildiği takdirde dikkat edilmesi gereken husus, eylemlerin karşılığında uygulanması öngörülen disiplin ve tazyik hapsi sürelerinin olduğu şekliyle karara yansıtılmasıdır. Ceza yargılamaında verilen ceza net bir şekilde hükümde gösterilmek zorundadır. Aksi hâl, hükmün bozulmasını ve netice cezanın net bir şekilde belirlenmesini gerektirir. Oysa, disiplin ve tazyik hapsi yaptırımında öngörülen üst süre sınırı belirtilerek hüküm tesis edilmelidir. Zira bu yaptırımlar, borcun ifasına yöneliktir ve infaz, yükümlülük yerine getirildiği takdirde üst sınırdaki süre dolmadan da sona erdirilebilir.

Yargıtay, kararlarında disiplin ve tazyik hapsinin CMK m. 223 anlamında bir “hüküm” sayılamayacağını, her iki müeyyidenin de yükümlülüğü yerine getirtmeye yönelik olduğunu vurgulamıştır. Bu yaptırımlara yönelik bir kararda “...Açıklamalar çerçevesinde somut olaya dönüldüğünde, sanığın üç aya kadar tazyik hapsi cezası yerine, üç ay süreyle hapsen tazyikine ait karara itirazın kabulü yerine reddine karar verilmesi isabetsiz olup...” şeklinde ifadelere yer verildiği görülmektedir¹⁰⁰.

⁹⁸ Ermenek, s. 293; Yeşilova, s. 2798; Özgenç, s. 908.

⁹⁹ Özgenç, s. 909; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 755.

¹⁰⁰ Y. 16. HD, T. 08.03.2010, E. 2010/1588, K. 2010/1779 (www.legalbank.net).

Yaptırımının uygulanma koşulları oluşmamış ise, koşullar oluşmamışsa icra ceza mahkemesinin “disiplin (veya tazyik) hapsi uygulanmasına yer olmadığına” karar vermesi gerekir; uygulamada kimi dosyalarda beraat kararı verildiği görülmüşse de, doktrinde bu uygulama eleştirilmektedir¹⁰¹.

C. Kanun Yolları

Kanun yolu bakımından, disiplin ve tazyik hapsine ilişkin kararlara istinaf/temyiz öngörülmemiş; İİK m. 353/1 ile itiraz yolu tanınmıştır¹⁰². İtiraz, tebliğden itibaren 2 hafta içinde yapılır; dosya aynı yerde birden fazla icra mahkemesi varsa numara olarak takip eden daireye, son numara için birinci daireye; tek daire varsa asliye ceza mahkemesine, icra mahkemesi hâkimi ile asliye ceza hâkiminin aynı kişi olması hâlinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderilir. İtiraz üzerine verilen karar kesin nitelik kazanır.

İcra ve İflâs Kanunu’nun 353’üncü maddesinin 2’nci fıkrasında icra ceza mahkemelerinin bu bapta düzenlenen suçlar nedeniyle verdiği hükümlere karşı başvurulacak kanun yollarında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun kanun yolu hükümlerinin uygulanacağını öngörülmiştir. Bu nedenle, takibin şikâyetle bağlı olup olmamasından bağımsız olarak, bu suçlarda istinaf/temyiz dâhil tüm kanun yolu süreçleri CMK hükümlerine göre yürütülür¹⁰³.

SONUÇ

İcra ve İflâs Kanunu’nun “*cezaî hükümler*” başlıklı on altıncı babında, icra suçları ile disiplin ve tazyik hapsini gerektiren fiiller bakımından, genel ceza yargılamasından belirgin biçimde ayrılan kendine özgü bir muhakeme sistemi kurulduğu görülmektedir. Bu sistemde amaç, cebrî icranın kesintisiz ve güvenilir şekilde işlemlerini temin etmek ve özellikle borçlunun kötü niyetli davranışlarla takip düzenini suistimal etmesini engellemektir. Bu nedenle

¹⁰¹“...*sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesinde isabet görülmediği gerekçesiyle...*” Y. 12. HD, T. 18.05.2021, E. 2021/4067, K. 2021/4896 (www.legalbank.net); Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun, İİK’da müeyyidesi disiplin veya tazyik hapsi olarak öngörülen eylemler yönünden CMK 223/2 anlamında “beraat” hükmü verilemeyeceğine dair kararı için bkz. YCGK, T. 25.04.2006, E. 2006/16-123, K. 2006/127 (www.legalbank.net). Bu yönde, Altınöz, s. 148.

¹⁰²Yargıtay 16. Hukuk Dairesi, disiplin hapsi ile hapsen tazyik yaptırımlarının 5237 sayılı TCK’daki cezalardan farklı nitelikte olduğuna; İİK m. 353/1 uyarınca bu kararlara karşı kanun yolunun “itiraz” olduğuna ve İİK’da müeyyidesi disiplin/tazyik hapsi olarak düzenlenen eylemleri kabahat niteliğinde değerlendirmek gerektiğine kanaat getirmiştir. Y. 16. HD, T. 27.06.2011, E. 2010/8620, K. 2011/3858 (www.legalbank.net).

¹⁰³Kanun yolları hakkında detaylı bilgi için bkz. Şahin/Göktürk, s. 597- 666.

kanun koyucu, icra ve iflâs suçlarını düzenlerken klasik ceza politikasının suçlulukla mücadele, genel-özel önleme ve failin topluma kazandırılması hedeflerinden uzaklaşarak borçluyu borcun ifasına zorlamak, alacaklının alacağına ivedilikle kavuşmasını sağlamak ve cebri icra düzeninin işleyişini korumak amacını öne çıkarmıştır. Kanun koyucunun bu yaklaşımı, dava ve cezanın düşmesine ilişkin kendine özgü bir sistemiyle de desteklenmiştir. Zira icra ve iflâs suçları bakımından şikâyetten feragat edilmesi yahut borcun ödenmesi hâlinde davanın ve cezanın bütün sonuçlarıyla düşeceği açıkça öngörülmüştür (İİK m. 354).

İcra ve İflâs Kanunu'nun on altıncı babında, hapis cezası ve adli para cezası verilmesini gerektiren suçlardan bazıları şikâyete tabi iken (İİK m. 331, 332, 345/a), bazıları şikâyete tabi değildir (İİK m. 333, 335, 345/b). Disiplin hapsini (İİK m. 339) ve tazyik hapsini (İİK m. 76, 338/2, 340, 343, 344) gerektiren eylemlerin de takibi şikâyete bağlıdır. İcra ceza yargılama usûlü, genel ceza muhakemesi sisteminden farklı ve icra suçlarının kendine özgü niteliğine göre ayrıntılı biçimde yapılandırılmıştır. Bu suçlarda görevli mahkeme olarak genel ceza mahkemeleri değil icra ceza mahkemesi sıfatıyla icra mahkemeleri yargılama yapar. İcra ceza mahkemelerinin görevine giren işler yargılama usûlünde görülen farklılık nedeniyle diğer ceza davalarıyla birleştirilemez (İİK m. 346). Kanun koyucunun icra suçları bakımından öngördüğü yetki kuralında da genel ceza muhakemesinden farklı bir düzenleme yaptığı görülmektedir. Zira icra suçları bakımından yetkili mahkeme, suçun işlendiği yer mahkemesi değil, icra takibinin yapıldığı yer icra mahkemesidir (İİK m. 348). Şikâyet süresi hak düşürücü niteliktedir; fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay, her hâlde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde şikâyet kullanılmadığında şikâyet hakkı düşer; mahkeme bu süreleri re'sen gözetir (İİK m. 347).

Şikâyete tabi olan icra suçlarında muhakeme, genel ceza yargılamasından farklı olarak doğrudan icra mahkemesinde başlamaktadır; şikâyet dilekçeyle veya sözlü beyanın tutanağa geçirilmesiyle yapılır, mahkeme derhâl duruşma günü tayin eder, şikâyetçinin imzasını alır, sanığa ve gösterilen tanıklara celp çıkarır (İİK m. 349/1-3). Cumhuriyet savcısı duruşmada hazır bulundurulmaz; mahkeme tarafları ve delilleri dinler, beyanları tutanağa geçirir (İİK m. 350/1-2). Şikâyetçinin yargılamadaki konumu, genel ceza yargılamasına göre son derece aktiftir. Şikâyetçi, dilekçe veya beyanında gösterdiği delillerle bağlıdır; delillerini ve isnadın unsurlarını somut olarak ortaya koymak zorundadır (İİK m. 351). Şikâyetçinin belirlenen

duruşma gününde gelmemesi ve vekil de göndermemesi hâlinde şikâyet hakkı düşer (İİK m. 349/6). Bu düzenlemeler, ceza davasının kamusalılığı ve re'sen araştırma ilkesiyle şekillenen klasik modelden ayrılarak icra ceza muhakemesinde şikâyetçinin aktif katılımını ve sorumluluğunu ön plana çıkarmaktadır.

Sanığın yokluğunda yargılama hususunda da kanun koyucu, icra suçları bağlamında genel ceza muhakemesi hükümlerine göre farklı kurallar öngörmüştür. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda kural, sanığın yokluğunda duruşma yapılamamasıdır (CMK m. 193/1); CMK m. 195 ise yalnız veya birlikte adlî para cezası yahut müsadereyi gerektiren hâllerde ve davetiyeye gerekli şerh konulmuşsa yoklukta duruşmaya izin vermektedir. Buna karşılık İcra ve İflâs Kanunu m. 349/5, icra suçlarına yönelik yargılama esnasında, sanık başka yerdeyse istinabe ile sorgu, zorla getirme gibi aşamalar işletildikten sonra da sanık getirilememişse, yaptırıma ilişkin bir sınırlama öngörmeksizin yargılamanın sanığın yokluğunda yürütülebileceğini kabul etmiştir. Bu hüküm, sanığa usûlüne uygun tebligat, istinabe, gerektiğinde zorla getirme gibi usûli güvenceler sağlandıktan sonra uygulanabilir. Yargıtay uygulamasında, sanığa usûlsüz tebligat yapılmışsa, sanığın yokluğunda mahkûmiyet hükmü kurulamayacağı kabul edilmektedir. Uzlaştırma kurumu bakımından şikâyete tabi icra suçlarında verilen farklı yöndeki içtihatlar, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2021 tarihli kararıyla sona ermiştir. 2016 tarihli değişiklik sonrasında bir dönem uzlaştırma hükümlerinin icra suçları bakımından öncelikle işlerlik kazanması gerektiği yönünde bir görüş benimsenmişse de, Yargıtay Ceza Genel Kurulu; icra ceza yargılamasının amacı ve kendine özgü muhakeme özelliklerinin zaten “dava ve cezanın düşmesine” yönelik özel bir mekanizma sağladığını, bu nedenle şikâyete tabi icra suçlarında uzlaştırmaya ihtiyaç bulunmadığını; ayrıca uzlaştırmının uygulanması hâlinde mevcut icra dosyasının yanında mükerrer bir takibin doğma riskini de gözeterek, bu suçlarda uzlaştırmının uygulanamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Böylece İcra ve İflâs Kanunu m. 354'te öngörülen, şikâyetten feragat veya borcun ödenmesi hâlinde dava ile cezanın tüm sonuçlarıyla düşeceğini düzenleyen kurumun; uzlaştırma ya da etkin pişmanlığın ikâmesi değil, cebri icranın hız ve kesintisiz etkinlik hedeflerine uyarlanmış özgün bir düşme müessesesi olduğu da ortaya konulmuştur.

İcra ceza mahkemesinde, disiplin ve tazyik hapsi cezasına ilişkin hüküm verilirken de icra ceza yargılamasının borçluyu yükümlülüğe uymayı zorlama amacıyla örtüşen bir teknik uygulanmaktadır. Yargıtay, bu

yaptırımların CMK m. 223 anlamında “hüküm” niteliği taşımadığını, amacın yükümlülüğü yerine getirtmek olduğunu vurgulayarak, hüküm fıkrasında “*üç ay süreyle hapsen tazyik*” yerine “*üç aya kadar tazyik hapsi cezası*” şeklinde üst süreyi açıkça belirten bir ifade kullanılmasını gerekli görmüştür. Bu teknik, ifa ile infazın derhâl sonlandırılabilmesi ve azamî sürenin dolması hâlinde yaptırımın kendiliğinden sona ermesi özellikleriyle uyumludur.

İcra ceza yargılamasının genel ceza muhakemesinden ayrıldığı yönler; icra suçlarında korunan hukukî yararı; dava ve cezanın düşmesine ilişkin özgün mekanizmanın cebrî icranın ihtiyaçlarına neden uygun düştüğünü ve şikâyetçinin genel ceza muhakemesine kıyasla hangi sebeplerle daha etkin bir konuma yerleştirildiğini açıkça göstermektedir. Sanığın yokluğunda yargılamaya imkân veren kuralların Anayasa Mahkemesi’nin denetiminden geçmiş olması, uzlaştırmanın bu alanda uygulanamayacağına ilişkin Ceza Genel Kurulu yaklaşımının istikrar kazanması ve disiplin ile tazyik hapsi cezalarının zorlama niteliğinin hüküm kurma tekniğinde açıkça gösterilmesi, icra ceza muhakemesini borcun ifası ile cebrî icra düzeninin hızı ve etkinliği ekseninde bütüncül ve tutarlı bir yapıya kavuşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akil, Cenk/Peksöz, Vildan, “Para Alacaklarına İlişkin İlamsız Takipte İcra Dairelerinin Yetkisinin Belirlenmesi”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, C. 4, S. 8, s. 25-40.
- Albayrak, Hakan/Bozdağ, Ahmet, “Karşılıksızdır İşlemi Yapılmasına Sebebiyet Verme Suçunun İcra Ceza Mahkemesinde Yapılacak Olan Yargılaması Hakkında Bir İnceleme”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2018, S. 33, s. 243-282.
- Altınöz, Ünal, “İcra-İflâs Hukukunda Disiplin ve Tazyik Hapsi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019.
- Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel, İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022.
- Aşık, İbrahim, “İcra ve İflas Kanunu’nda Yer Alan Cezai Hükümler ve Anayasanın 38’inci Maddesi” (<https://www.e-akademi.org/makaleler/iasik-2.htm>, Erişim Tarihi: 29.08.2025)
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin, İcra ve İflâs Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2024.
- Baştürk, İhsan, “İcra ve İflâs Kanununun On Altıncı Babındaki Takibi Şikâyeteye Bağlı Suçlarda Uzlaştırma Kurumunun Uygulanmasının Doğuracağı Sakıncalar”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2020, C. 24, S. 4, s. 613-666.
- Boran Güneysu, Nilüfer, “Yargıtay’ın Bir Kararı Işığında İlamsız İcra Takibinde Yetki İtirazı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2016, S. 26, C. 1, s. 203-226.
- Bulut, Uğur. “İcra Mahkemesinin İcra Hukuk ve İcra Ceza Mahkemesi Olarak Ayrılammaması”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 61, 2025, s. 81-106.
- Centel, Nur/Zafer, Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, 21. Baskı, Beta, İstanbul 2022.
- Çetintürk, Ekrem, Onarıcı Adalet ve Ceza Adalet Sisteminde Uzlaşma, 1. Baskı, Ankara 2017.

- Düzgün, Metin, “İlamsız İcrada Yetki İtirazı ve Bunun Giderilmesi”, Ankara Barosu Dergisi, 1997, S. 7, s. 44-64.
- Ermenek, İbrahim, “İcra ve İflâs Kanunu’nda Öngörülen Cezai Hükümler Bakımından Ne Bis In Idem İlkesinin Uygulama Alanı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2014, S. 19, s. 279-320.
- Ersoy, Uğur, “Ceza Muhakemesinde In Absentia Duruşma Yapılması ve Mahkûmiyet Kararı Verilmesi Üzerine Bazı Düşünceler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2020, C. 10, S. 1, s. 52-86.
- Ertem, Burcu, Kamu Davasının Açılması ve İddianamenin İadesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007.
- Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim, Ceza Muhakemesi Hukuku, 8. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2024.
- Gürten, Kadir, “Roma’da Devlete Karşı İşlenen Bazı Suçlar ve Cezaları”, Ankara Barosu Dergisi, 2017, C. 75, S. 3, s. 53-79.
- Halman Çetin, Emine, İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usûlü, 2. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2010.
- Kaçak, Nazif, İcra ve İflâs Suçları, Kartal Yayınevi, Ankara 2004.
- Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Kuru, Baki/Aydın, Burak, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2023.
- Kürtül, Mehmet, İcra ve İflâs Suçları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- Muşul, Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Muşul, Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, C. II, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Ömeroğlu, Ömer, Türk Ceza Yargılamasında Şahsi Dava ve Gerekliliği Sorunu, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1999.

- Özdemir, Gökçe Türkoğlu, “Roma Hukukunda Rüşveti Engellemeye Yönelik Düzenlemeler”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2007, C. 9, s. 1179–1213.
- Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 20. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 11. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2024.
- Postacıoğlu, İlhan E./ Altay, Sümer, İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- Şahin, Cumhur/Göktürk, Neslihan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Umar, Bilge, İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teorisi, Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari İlimler Fakültesi Yayınları, İzmir 1973.
- Uyar, Talih, İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller, Manisa 1987.
- Ünver, Yener/Hakeri, Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Yavuz, Hakan, “Onarıcı Adalet ve Uzlaştırma Kurumu Bağlamında Ceza Adalet Sisteminde Mağdurun Korunması”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2015, Y. 6, S. 23, s. 85–115.
- Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Yeşilova, Bilgehan, “Karar İncelemesi – İcra ve İflâs Kanunu’nun 337. maddesinin [İkinci Fıkrasının (?)] Anayasaya Uygunluğu Sorunu (16. HD., 14.02.2010, 580/1202)”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2014, C. 16, s. 2777–2810.
- Yılmaz, Ejder, “Borçlunun Sözleşmeden Doğan Yükümlülüğünü Yerine Getirmemesi’ne İlişkin Anayasa Hükmü ve İcra İflâs Suçları”, Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, İstanbul 2003, s. 493–502.
- Yılmaz, Ejder, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.

Yurtcan, Erdener, Şahsi Dava ve Uygulaması, 2. Baskı, Işın Yayıncılık, Ankara 1985.

1. Finansal Destek Beyanı | Financial Support Statement

Bu çalışma herhangi bir finansal destek almadan gerçekleştirilmiştir. | This research received no financial support.

2. Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest Statement

Yazar, çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare no conflict of interest.

3. Etik Kurul Onayı | Ethics Committee Approval

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. | Ethics committee approval was not required for this study.

4. Yazar Katkı Beyanı | Author Contributions

Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was solely authored by the writer.

5. Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı | Research and Publication Ethics Statement

Yazar, çalışmada akademik etik kurallara uyulduğunu ve herhangi bir etik ihlal bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare that all ethical guidelines for research and publication have been followed and that no violations have occurred.

6. İntihal Taraması ve Hakemlik Süreci | Plagiarism and Peer Review Statement

Makale, intihal programıyla taranmış ve çift kör hakemlik sürecinden geçmiştir. | This article was screened by plagiarism detection software and evaluated through a double-blind peer-review process.